

Sancty bora ventura dicit

2

Angeb. 3)

138

... ecclesie
... prelati sacra
... genit
... In quo
... exo
... rramis

... sue
... in rocam op
... magister
... ad quos
... gravissime e
... pmi

Dn atri
filios su
ipse bun
ate futu
cedo vo
verecum

... timorem
... capresse in
... timor
... qm
... evo
... e
... ergo ad uni
... niam gratias n
... r cer
... atq exple
... nō
... i

quantomagis p verbo impuritatē et turpitudinis
Graviora sunt enī vba precipitationis / q̄ ociosa. Er
go si pro ocioso verbo ratio postitur / quantomagis
pro sermone impietatis pena exsoluitur.

Capitulum tertium Tres habens partes.

Quid igitur? Adutos nos esse oportet? Adinime.
Est enim tēpus tacendi. et tempus loquēdi. De
inde si pro verbo ocioso reddimus rationē / videam
ne reddamus et pro ocioso silentio. Est enim negocio
sum silentium. ut erat Susanne. que plus egit tacen
do / q̄ si esset locuta. Tacēdo enim apud homines / lo
cuta ē deo. Nec vllum maius iudiciū sue castitatis i
ueni / q̄ silentiū. Conscientia loquebat / ubi vox non
audiebatur. nec q̄rebat pro se hoīm iudiciū / que ha
tebat domini testimoniū. Ab illo igit volebat absol
ui / quē sciebat nullo mō posse falli. Ipse dñs in euan
gelio tacens operabatur salutem hominum.

Recte ergo David nō silentium sibi indixit perpe
tuū / sed custodiā. Custodiamus ergo cor nostrū. Cu
stodiamus os nostrū. Verūq̄ enim scriptum ē. Hic
ut os custodiamus. Nibi tibi dicit. Omni custodia
serua cor tuū. Si custodiebat David / tu non custodi
es? Si immūda labia habebat Isaias / qui dixit / o mi
ser ego / qm̄ cōpunctus sum / quia cū sim homo / et im
mūda labia habeo / si p̄beta dñi immūda labia ha
bebat / quomodo nos munda habemus.

Et cui / nisi vnicuiq̄ nostrū scriptū ē / septi possessi
onē tuam spinis / aurū et argentū tuum alliga / et ori
tuo fac osium / et vectem / et verbis tuis iugum et sta
teram. Possessio tua / mens tua est. Aurum tuum / cor
tuum est. Argentum tuum / eloquium tuū est. Eloquia
domini / eloquia casta / argentum igne examinatum.

... non possessio mea
... homo mīus. Sep
... cogitatio
... in ea irrat / et
... passiones. ne
... videntia cui
... domine tuū. P
... quia prec
... fructus n
... atq̄ eterne s
... ut sint tibi
... ne saluar. et
... retractor. et r
... annis. ex
... ac deflun
... nec oleu
... mentis. S
... Si or tu o
... diliget diliget
... vocem tuam. et c
... hodie lectu
... Ergo si tractam
... malum ser
... ne in culpam
... statera. h
... qua tua mens s
... frenos hab
... mensuram. Ser
... infite. ut sic gra
... in verbis mox

Capitulum quartum

... mō
... mō
... mō
... mō

... alligat
... mō

quicumq; incētina luxurie aut libidinis suggerit. Bñ
 ergo aliquis nobis conuiciat / laceffit / ad violentiaz
 puocat / ad iurgium vocat / tunc silentium exerceamus .
 tunc muti fieri nō erubescamus . Peccator ē enim q̄ nos
 puocat . qui iniuriā facit . ⁊ nos similes sui fieri vesti
 derat . Dentq; si taceas / si dissimiles / solz dicere . Quid
 taces ? Loquere si audes . Sed nō audes . mutus es . elī
 quem te feci . Si ergo taceas / plus rumpit . victū sese
 putat / irrisum posthabitu / atq; illusum . Si responde
 as / superiorē se factum arbitrat / qui parem inuenit .
 Si enim taceas / dicit . Ille cōuiciatus est huic . cōtem
 ptit iste . Si referas cōtumeliā / dicit . Ambo cōuiciati
 sunt . Uterq; cōdemnatur . nemo absolut . Ergo illis
 ē studiū . ut irriset . ut similia illi loquar . similia agā
 Justū est aut dissimulare . nihil loqui . tenere bone fru
 ctum cōsciētie . pl⁹ cōmittere bonorū iudicio / q̄ crimi
 natis insolentie . contentū esse grauitate morū suoz .
 hoc ē enim silere a bonis . quia bñ sibi cōsciū / falsis
 nō debet moueri . nec estimare plus pōteris in alieno
 esse conuicio / q̄ in suo testimonio . Ita fit / ut etiā hu
 militatē custodiat . Si aut nolit hūilior videri / talia
 tractat / ⁊ dicit ipse secum . Hic ergo / ut me cōtemnat /
 ⁊ in cōspectu meo loquat talia aduersus me / q̄si nō
 possim ego ei aperire os / cur nō etiā ego dicā in qui
 bus eū mestificare possiz ? Hic ergo / ut mihi iniurias
 faciat / quasi vir nō sim / quasi vindicare me nō pos
 sim ? Hic ut me criminetur quasi ego non possim gra
 uiora in eo cōponere ? Qui talia dicit nō ē mitis atq;
 hūilis . non ē sine temptatione . Temptator eū exagi
 tat . Ipse ei tales opiniones inserit . Plerūq; aōbi
 bet hominem atq; apponit neq; spiritus / qui hec illi
 dicat . Sed tu in petra fixum vestigium tene .

Et si serus dicitur iustus tacet. Et si infirmus contumeliam faciat iustus tacet. Et si pauper criminetur iustus non rident. Hec sunt arma iusti / ut cedendo vicat. Sicut periti iaculandi cedentes solent vincere. et fugientes / grauius

Quid enim opus est moribus sequente vulnerare iustis / auri / cum audimus dicitur? Cur non imitamur dicentes / obmutui / et humiliatus sum / et filii a bonis? An hoc dixit tamen / non etiam fecit dauid? Immo et fecit. Nam cum ei dicitur aret / Semei filius gemini / tacebat dauid. Et (quasi septus armatis) non retorquebat dicitur. non ultionem querebat eousque / ut diceret sibi Sarime filio / quod vindicare in eum vellet / non permisit. Ibat ergo tamquam mutus / et humiliatus. Ibat tacens / nec mouebat / cum vir appellaret sanguis qui erat oscius propter mansuetudinis. Non ergo mouebat dicitur / cui abundabat bonorum operum conscientia. Itaque is qui cito iniuria mouetur / facit se dignum videri contumelia / dum vult ea indignis proferri. Melior est itaque qui contemnit iniuriam / quam qui dolet. Sui enim contemnit quasi non sentiat ita despicit. Sui autem dolet / quasi senserit.

Capitulum quintum Quinque habens partes.

Nec improuide ad vos filios meos scribentes / bonus psalmi prebentio usus sum. Quem psalmum propheta Dauid sancto Iosue legentium canendum quod cepit. Ego vobis suadeo tenendum / delectatus eius sensu profundo / et virtute sententiarum. Aduertimus enim ex his que breuiter libauimus / et silentii patientiam. et oportunitatem loquendi / et in posterioribus contemptum diuitiarum (que maxima virtutum fundamenta sunt) hoc psalmo diceri.

Dum igitur hunc psalmum considero / successit animo de officio scribere. De quibus etiam / si quidam philosophie studentes scripserunt / ut Panetius et filius eius apud

Et si serus dicitur iustus tacet. Et si infirmus contumeliam faciat iustus tacet. Et si pauper criminetur iustus non rident. Hec sunt arma iusti / ut cedendo vicat. Sicut periti iaculandi cedentes solent vincere. et fugientes / grauius

Quid enim opus est moribus sequente vulnerare iustis / auri / cum audimus dicitur? Cur non imitamur dicentes / obmutui / et humiliatus sum / et filii a bonis? An hoc dixit tamen / non etiam fecit dauid? Immo et fecit. Nam cum ei dicitur aret / Semei filius gemini / tacebat dauid. Et (quasi septus armatis) non retorquebat dicitur. non ultionem querebat eousque / ut diceret sibi Sarime filio / quod vindicare in eum vellet / non permisit. Ibat ergo tamquam mutus / et humiliatus. Ibat tacens / nec mouebat / cum vir appellaret sanguis qui erat oscius propter mansuetudinis. Non ergo mouebat dicitur / cui abundabat bonorum operum conscientia. Itaque is qui cito iniuria mouetur / facit se dignum videri contumelia / dum vult ea indignis proferri. Melior est itaque qui contemnit iniuriam / quam qui dolet. Sui enim contemnit quasi non sentiat ita despicit. Sui autem dolet / quasi senserit.

creo. Tollis apud lat...
manere ut si scribere...
sum filii ita ego quoc...
meo. Nec enim minus v...
genui quod si conugio susce...
or est natura ad diligendo...
ligere decemus / quos per...
nos quod quos in hoc cum se...
ur frequenter qui decebat...
voligamus. Itaque illi n...
falsis ratione atque duntaxat...
in maestra. nos videro...
ad vin diligenti a dungi...
colleger quos eliger...
Ergo qui persone conue...
licentiam scribere de offi...
pud modo scilicet ap tu...
regnat vniuersi. Pulchre...
mangitiam / si abortaret...
mas etiam necesse lecton...
in notis officii vici posse...
donatus in templo / lo...
que ipse sunt vici offi...
Legimus vici officii vici...
pocorru. quicquid officii...
officiu / si propter decore ser...
cu inueniunt. Vel certe v...
Officia autem ab honesto...
conueniunt. et deus ducit...
contere. ut duo concurrant...
conterat quod honesto / et qu...
partes diuinitur. honestu...

et quasi mutus non aperiebat illis os suum. Quia et alibi habes. Noli respondere imprudenti ad imprudentiam eius. ne similis illis fias.

Primum igitur officium est loquendi modus. Hoc sacrificium laudis deo dependit. Hoc reuerentia exhibetur/cum scripture diuine leguntur. Hoc honoratur parentes. Scio loqui plerisque cum tacere nesciant. Rarum est quemquam tacere/cum sibi non prodest loqui. Sapiens ut loquat/multa prius cogitat. quid dicat. et cui dicat. quo in loco. et quo in tempore. Est ergo et tacendi et loquendi modus. Est etiam in factis modus. Pulchrum est igitur tenere mensuram officii.

Capitulum secundum Duas habens partes.

Officium autem omne/aut medium/aut perfectum est. Quod eque sanctarum scripturarum autoritate probare possumus. Habemus etenim in euangelio dixisse dominum/si vis in vitam eternam venire/serua mandata. Dicit ille. Sues Ihesus autem dixit illi. Non homicidii facies. Non adulterabis. Non facies furtum. Non falsum testimonium dices. Honora patrem et matrem. Et diliges proximum tuum sicut teipsum. Hec sunt media officia. quibus aliquid deest. Denique dicit illi adolescens. Omnia hec custodiui a iuuentute mea. Quid adhuc mihi deest? At illi Ihesus. Si vis perfectus esse/vade et vende omnia bona tua et da pauperibus. et habebis thesaurum in celo. et veni/sequere me. Et supra habes scriptum/vbi diligendos inimicos/et orandum dicitur pro calumniantibus et persecuentibus nos/et benedicere maledicentibus/ hoc nos facere/debere si volumus perfecti esse/sicut pater noster qui in celo est. Sui super bonos et malos/solem suum iubet radios frondere. et pluuia et rore/ terras vniuersorum sine ulla discretionem

de p[er]p[et]ua p[ro]p[ri]etate p[ro]p[ri]etate p[ro]p[ri]etate

de p[er]p[et]ua p[ro]p[ri]etate p[ro]p[ri]etate p[ro]p[ri]etate

...quiescere. hoc est igitur
...corona dicitur gratia
...atque potest lapidari
...bona etiam misericordia
...perfectionem patre
...animamque misericordiam
...in uoces pariter na
...focis terram ut c
...et confortem et confor
...longis ille uita accipit
...sua estimat. Tuus d
...plus ille est i coheret
...teipsum in omni
...cum uocas si su
...sanctorum amicitia
...ista gratia
...ualia. Miraris in
...virtutem eius qui p
...pes claudor. Eg
...agnorū meorū calefa
...no habitabat peregrin
...beat plane de ci
...pauper eruit. Neg em
...sui super pauperis ne
...crumna. In die iudic
...habebit sine debito
...Capitulum tertium insignitum
...Eo plerisque reuocant
...mie/du putant boia a
...eum quom occidit
...confessio / aut iudici
...quando peccatores t

pinguescere . Hoc est igitur perfectum officiū / quod
cathortona dixerunt greci / quo corriguntur omnia /
que aliquos potuerunt lapsus habere .

Bona etiā misericordia / que ⁊ ip̄a perfectos facit
quia imitat̄ perfectū patrē . Nihil tñ commēdat chri-
stianā animā q̄ misericordia . Prīmū in pauperes . vt
cōmunes iudices partus nature / que omnib⁹ ad vsuz
generat fructus terraz / vt quod habes largiaris pau-
peri . ⁊ consortem ⁊ conforme tuū adiuues . Tu mini-
mū largiris . ille vicā accipit . Tu pecuniā das . ille sub-
stantiā suā estimat . Tuus denarius sensus illius est .
Ad hec plus ille tibi cōfert / cū sit debitor salutis . Si
nuoū vestias / teipsum induis iusticiā . Si peregrinū
sub tectū tuum inducas / si suscipias egentē / ille tibi
acquiret sanctorum amicitias / ⁊ eterna tabernacula .
Non mediocri ista gratia . Corporalia seminas . ⁊
recipis spūalia . Adiraris iudiciū dñi de sancto Job
Adirare virtutem eius qui poterat dicere . Vult⁹ erā
cecorum . ⁊ pes claudorū . Ego infirmorū pater . velle-
ribus agnorū meorū / calefacti sunt humeri eorū . Fo-
ris nō habitabat peregrin⁹ . Vstū aut̄ meū dñi veniē-
ti patebat . Beat⁹ plane / de cui⁹ domo / nūq̄ vacuo si-
nu pauper exiit . Nec enī quisq̄ magis beat⁹ / q̄ q̄
intelligit super pauperis necessitatē / ⁊ infirmi atq; in-
opis erumnā . In die iudici habebit salutem a dño .
quem habebit sue debitorē misericordie .

Capitulū tertīū insigne valde / Quicq; habēs partes
Eo plerūq; reuocant̄ ab Officio dispēsatrias
mie / dñi putant hois actus nō curare dñm / aut
nescire eum quid in occultis geramus / quid teneat no-
stra conscientia / aut iudicium eius nequa q̄ iustum
videri / quando peccatores diuitiis abundare vitēt /

Ita mediocris a iudicio
si sufficiat quod dicitur
primis fronte

et placet in nullo
in nullo placet in fine

et omnia in virtute eius consistere / vim et maiestatem
 eius per omnia elementa penetrare / terras / celum / mare / et
 putant iniuriam eius / si mentem hominis qua nihil nobis
 ipse instantius dedit / penetret / et diuine maiestatis in-
 grediat scientiam. Sed horum magistrum / velut ebrium / et
 voluptatis patronum / ipsi qui putant sobrii irridere
 philosophi. Nam de Aristotelis opinione quid loquar
 qui putat deum suis contentum esse finibus / et prescripto
 modo regni regere / ut poetarum loquuntur fabule / qui
 mundum ferunt inter tres esse diuisum / ut alii celum / alii
 mare / alii inferna coercenda imperio sorte obuenerunt.
 eosque cauere / ne usurpata alienarum partium sollicitudi-
 ne / inter se bellum excitent? Si militer ergo asserit / quod ter-
 rarum curam non habeat / sicut maris vel inferni non ha-
 bet. et quomodo ipsi excludunt / quos sequuntur poetas?

Sequitur illa responsio / utrum deum / si operis sui cu-
 ram non preterierit / pretereat scientiam. Ergo qui planta
 uic aurem non audit? qui fixit oculum non videt / non con-
 siderat. Non preterit hec una opinio sanctos prophe-
 tas. Dentque David inducit eos loquentes / quos super-
 bia inflatos asserit. Quid enim tam superbum quam cum ipsi
 sub peccato sint / alios indigne ferant peccatores vi-
 uere / dicentes / usquequo peccatores domine / usquequo pecca-
 tores gloriabuntur? Et infra. Et dixerunt / non videbit
 dominus. neque intelligit deus Jacob. Sicut respondit propheta
 dicens. Intelligite nunc insipientes in populo. et stulti
 aliqui sapite. Sui plantauit aurem non audiet? Aut
 qui fixit oculum non considerat? Sui corripit greges non
 arguet / quod docet hominem scientiam? Dominus sit cogitationes
 hominum / quoniam vane sunt. Sui ea quecumque vana
 sunt deprehendit / ea que facta sunt / nescit / et ignorat
 quod ipse fecit? Potest opus suum ignorare artifex?

Si igitur radius solis fundit lumen suū super omnē
 terrā/ & in ea que clausa sunt inserit/ nec vecibus fer
 reis/ aut grauium valuarū obicibus quo min⁹ pene
 tret/ impeditur/ quō non potest intelligibilis dei splē
 dor/ in cogitationes hominū & corda/ semet que ipse
 creauit inserere/ sed ea que ipse fecit nō videt/ & fecit /
 vt meliora sint que facta sunt & potētiora/ q̄ ipse est
 qui ea fecit/ vt possint quando volunt cognitionē sui
 operatoris latere? Tantā ergo virtutē & potestātē in
 seruit mentibus nostris/ vt eam comprehendere cum
 velit/ ipse non possit?

Quo absolutimus. & vt arbitramur/ nō incongrue
 nobis huiusmodi cecidit disputatio. terciū genus q̄
 stionis risidet huiusmodi. Cur peccatores abundant
 operib⁹ & diuitiis/ epulentē iugiter/ sine merore/ sine
 luctu/ iusti autē egeāt/ & afficiantē aut coniugū amissi
 one/ aut liberorū? Quibus satisfacere debuit illa euā
 gelii parabola/ q̄ Dives purpura & bisso induebat.
 & epulas copiosas exhibebat quotidie. Pauper autē
 plenus vlcerū/ de mēsa eius colligebat reliquias. q̄
 obitū vero vtriusq̄/ pauper erat in sinu Abrahę req̄
 em habens. diues autē in suppliciis. Nonne euidentē
 meritoriū aut p̄mia supplicia post mortē manere? Et
 recte/ quia in certamine labor ē/ post certamē alius vi
 ctoria/ alius ignominia. Nunquid priusq̄ cursus cō
 fidat/ palma cui q̄ dat/ aut defert corona merito?
 Paul⁹ certamē (iq̄t) bonū certauit. cursū cōsumauit. fi
 dē seruauit. Sed reliquū ē/ reposita ē mihi corona iusti
 tie. quā reddet mihi dñs i illa die iust⁹ iudex. Nō so
 lū ac mihi/ s; etiā his q̄ diligūt aduentū ei⁹. In illa
 (inquit) die reddet. non hic. hic autē in laborib⁹/ in
 periculis/ naufragis/ quasi athleta bon⁹ decertabat.

Iſti igitur qui in deliciis / qui in luxuria / rapinis / q̄
 ſtibus / honoribus ſtudia poſuerunt ſua / ſpectatores
 magis ſunt / q̄ p̄liatores. Habent lucrū laboris / fruc
 tum virtutis nō habēt. Fouent ociū. aſtucia ⁊ impro
 bitate aggerāt diuitiarū acervos. ſed exſoluēt (ſeram
 licet) neq̄tie ſue penā. Horū reges ī inferno. tua vō ī ce
 lo. horū dom⁹ ī ſepulchro tua ī paradifo. Vñ pulcre
 vigilare eos in tumulo / Job dixit / quia ſopore quie
 tis habere non p̄nt / quem ille dormiuit / qui ſurrexit.
 Noli igitur vt paruulus ſapere. vt paruulus loqui.
 vt paruulus cogitare. vt paruulus v̄dicare ea que
 ſunt poſterioris etatis. Imperfectorū ē corona. Expec
 ta / vt veniat quod perfectū ē. q̄n non per ſpecie ⁊ in
 enignate / ſed facie ad facie / formam ipſam redoperte
 veritatis poſſis cognoscere. Tūc / q̄ cā ille diues fuerit
 q̄ erat improbus ⁊ raptor alieni / q̄ cā potēs illi⁹ q̄ cā
 ille abundauerit liberis / ille fultus honoribus reuela
 bit. Fortaſſe / vt dicat raptori / diues eras / qua cau
 ſa aliena rapiebas? Egeſtas nō compulſit. inopia nō
 coegit. Nonne ideo te diuitē feci / vt excuſationē habe
 re nō poſſis? Dicat etiā potētī / cur nō affuiſti vidue
 orphanis quoq; iniuriā patietibus? Nūquid tu infir
 mus eras? Nūquid nō poteras ſubuenire? Ideo te fe
 ci potentē / vt nō inferres violentiā / ſ; repelleres. Nō
 tibi ſcriptum eſt / eripe iniuriam accipientem? Non tū
 bi ſcriptum eſt / eripite pauperem. ⁊ egenum de manu
 peccatoris liberare? Dicatur etiā abundantī liberis
 honoribus te cumulauit / ſalubritatem corporis cō
 ceſſi tibi. Cur non ſecutus es precepta mea? Famu
 le meus quid feci tibi? Aut quid contriſtaui te?
 Nonne ego tibi liberos dedi: honores contuli / ſalu
 tem donauit? Cur me negabas? Cur eſtimabas? q̄ ad

scientiam meam / que gereres non peruenirēt ? Cur te
nebas dona mea? despiciebas mandata mea ? Deniq;
de Iuda proditore hec colligere licet / qui ⁊ apostol⁹
inter duodecim electus est. ⁊ loculos pecuniarū / quas
pauperibus erogaret / commissos habebat. ne videret
aut quasi inhonorus / aut quasi egenus / dñm prodi-
disse. Et ideo vt iustificaretur in eo dñs / hec ei contu-
lit. vt nō quasi iniuria exasperatus / sed quasi preua-
ricatus gratiam / maiori esset offense obnoxius.

Capitulum quartum Sex partes continens.

Quoniam igitur ⁊ penam improbitati / ⁊ virtu-
ti fore premium satis claruit / de Officijs aggre-
diamur dicere / q̄ nobis ab adolescētia spectāda sunt
vt cum etate acrescant simul studia honorum actiū.
Est igitur honorum adolescētium timorē dei habere
deferre parentibus honorem. obedire senioribus. ca-
sitatem tueri. non aspernari humilitatē / diligere de-
mentiam ac verecundiam. que ornamento sunt mino-
ri etati. Vt enim in Senibus grauitas / in iuuenibus
alacritas / ita in adolescentibus verecundia / velut q̄-
dam dote commendatur nature. Erat Isaac teum ti-
mens / vtpote abrahe intoles. deferens patri honorē
vsq; eo / vt aduersus paternam voluntatē / nec mortē
recusaret. Ioseph quoq; / cum somniasset qd sol ⁊ luna
⁊ stelle adorent eum / sedulo tamen obsequio defereba-
tur patri. Castus ita / vt ne sermonem quidem veller
audire / nisi pudicum. Humilis / vsq; ad seruitutem.
verecundus / vsq; ad fugam. patiens / vsq; ad carce-
rem. remissor iniurie / vsq; ad remunerationem. cuius
verecundia tanta fuit / vt comprehensus a muliere /
vestem in manibus eius fugiens mallet relinquere / q̄
verecundiam deponere. Moyses quoq; ⁊ hieremias

quod qui dicitur 8° fa^o 11° p^o 17° v^o
et laudat hunc v^o

quod in 1° p^o 17° v^o p^o 17° v^o

quod in 1° p^o 17° v^o p^o 17° v^o
quod in 1° p^o 17° v^o p^o 17° v^o

quod in 1° p^o 17° v^o p^o 17° v^o
quod in 1° p^o 17° v^o p^o 17° v^o

dicere a domino / vt ora-
tione poterant per gram-
matice igitur virtute
tia que non solum in ra-
tione femineus. ne mo-
ne quito inuicem / semo-
mentis / plerumq; in ver-
num / libere modesta. n-
fartior. Deniq; in ipso
plima verecundia et in
vt. vt sentim quis aut
no loqui incipiat. vt de
tunc procedunt.

Et legimus quod ipso
tunc etiam maximis acti-
one infante putatur / aut
remotio laudis dicit. T-
n. etiam verecundia q̄
bitabatur periculo pud-
loquere. cui poterat ca-
pibile ora in eum. vitior
tudo. vt nec videre vire
Hec vero quicq; solus
Est enim verecundia pu-
casta ipsa timor ē. q̄
pudor ē comes. qui se p-
la sine / puritatis teme-
remotio ingressu dñi n-
tunc restis / scaples / vt
remi astruit. q̄ i cubit
elo taceat. n. nota est in
tunc speciem peregrinam

electi a domino / vt oracula dei predicarent populo
quon poterant per gram / excusabant per verecundia .

Putcha igitur virtus verecundie . ⁊ suavis gra
tia . que non solum in factis / sed etiam in ipis specta
tur sermonibus . ne modum progrediatis loquendi
ne quid indecoru sermo resonet tuus . Speculu enim
mentis / plerunq in verbis refulget . Ipsum vocis so
num / libret modestia . ne cuiusq offendat aurem vox
fortior . Deniq in ipso canendi genere / prima disci
plina verecundia est immo etiam in omni vsu loque
di . vt sensim quis aut psallere aut canere / aut postre
mo loqui incipiat . vt verecundia principia / commen
dent processum .

Silentium quoq ipsum (in quo est reliquaru vir
tutum oculu) maximus actus verecundie est . Deniq si
aut infantie putatur / aut superbie probro dat / si ve
recundie laudi ducit . Tacebat in periculis Susanna
⁊ grauius verecundie / q̄ vite damnū putabat . Nec ar
bitratur / periculo pudoris / tuenda salutē . Deo soli
loquebat . cui poterat casta verecundia eloqui . Refu
gebūt ora incueri viroru . Est enim ⁊ in oculis vere
cundia . vt nec videre viros femina / nec videri velit .
Nec vero quisq̄ / solius hanc laudē castitatis putet .
Est enim verecundia / pudicitie comes . cuius societate
castitas ipa tutior ē . Bonus enim regēde castitatis
pudor ē comes . qui se pretēdat ad ea q̄ prima pericu
la sunt / pudicitia temerari nō sinat . Hic prim⁹ i ipo
cognitōis ingressu / dñi matrē commēdat legētib⁹ . ⁊
tanq̄ testis locuples / digna . que ad tale munus elige
retur / astruit . q̄ i cubiculo . q̄ sola . q̄ salutata ab an
gelo tacet / ⁊ mota est in introitu eius . q̄ ad virilis
sexus speciem peregrinam turbatur aspectus virginis

omnis gram in q̄
a ornat

Proprietatē dicitur
ponit alia p̄sent

est p̄sent dicitur
a p̄sent dicitur
a p̄sent dicitur

est dicitur dicitur
a p̄sent dicitur

est dicitur dicitur
a p̄sent dicitur

est dicitur dicitur
a p̄sent dicitur
a p̄sent dicitur

Itaq; q̄uis humilis / pre verecundia / tñ non resalu
tauit. nec illū responsū retulit / nisi ubi de suscipiē
da dñi generatione cognouit. vt qualitatem effectus
Disceret. non vt sermonem refelleret.

In ipsa quoq; oratione nostra multū verecūdia
placet. multū conciliat gratie apud dñm nostrū. Nō
ne hec pretulit publicanū / 7 commēdauit eū / qui nec
oculos audebat ad celū leuare? Ideo iustificat magis
dñi iudicio / q̄ ille phariseus / quē deformauit p̄sump
tio. Ideoq; oremus in incorruptione quieti 7 mode
sti spūs. qui ē ante deū locuples. vt ait Petrus. Ma
gna igitur modestia. que cum sit etiā sui iuris remissi
or / nihil sibi vsurpās / nihil v̄dicans / 7 quodāmodo
inter vires suas cōtractior / diues est apud deū / apud
quē nemo diues / Diues est modestia. quia dei portio
est. Paulus quoq; orationē deferrī p̄cepit cū vere
cundia 7 sobrietate. Primā hanc 7 q̄si p̄uiliā / vult
esse orationis future. vt nō gloriē peccatoris ora
tio. sed quasi colorē pudoris obducatur. 7 quo plus
defert verecūdie de recordatione delicti / hoc vberiorē
mereatur gratiam.

Est 7 in ip̄o motu / gestu / incessu / tenēda verecūdia
Habit⁹ enī inētis / in corporis statu cernit. Hinc ho
mo cordis nostri absconditus / aut leuior / aut iactan
tior / aut turbidior / aut contra grauior / 7 cōstantior
7 purior / 7 maturior estimat. Itaq; vox q̄dā ē āi cor
poris mot⁹. Ademistis filii quēdā amicū / cū sedulis
se videret cōmēdare officis hoc solū tñ in clerū a me
nō recep̄tū / q̄ gest⁹ ei⁹ plurimū dēderet. Alterū quo
q; cū i clero reperissem / iubere me ne vnq; p̄iret mi
hi / q̄a velut quodā isolētis icess⁹ verberet / oculos feri
ret meos. Idq; dixi / cū redderet p̄ offēsā muneri.

spelle uelle p̄d f̄m d̄ β m̄d
p̄ p̄ m̄d
Dm̄ d̄ d̄ p̄m̄t̄ / d̄ d̄ d̄
p̄ d̄ d̄ d̄
q̄ d̄ d̄ d̄ d̄ d̄ d̄ d̄ d̄
p̄ p̄ p̄ p̄ p̄ p̄ p̄ p̄ p̄ p̄
p̄ p̄ p̄ p̄ p̄ p̄ p̄ p̄ p̄ p̄
p̄ p̄ p̄ p̄ p̄ p̄ p̄ p̄ p̄ p̄

p̄ d̄ d̄ d̄ d̄ d̄ d̄ d̄ d̄

...re sed excep̄t. Nec feli
...ta recesse. vt quatu
...ficia animi concont
...nancōis rēpore si tem
...ne uicēti subore / facer
...bar in illorū in celi un
...scurraria perit / iam
...co imitant / h̄p̄tr̄ d̄ d̄
...cula pompani. 7 statu
...m̄lūq; gradū crān̄ f̄
...re uideant. Nec carum
...si cū caula ex̄gr̄t̄ alieus
...p̄m̄ plerūq; festinatē
...t̄o quib; si caula delie
...na uide offensionis ē.
...p̄a p̄p̄t̄o et caula
...p̄p̄a in uap̄ā uerē
...lacorū d̄ d̄ d̄ p̄ d̄
...rūnaa. Est etiā p̄ d̄
...t̄ans. grauitatis pond
...p̄a tamē si studiū delie
...na; ac simplice. P̄ d̄ d̄
...informet. Si quō sane
...emendet. ut a; delie. n
...Quod si etiā ista spe
...uorū ē ne quō m̄p̄e
...cum quin ac hominē. P̄
...illa obtreccatio / s; ve
...p̄ p̄ p̄ p̄ p̄ p̄ p̄ p̄ p̄
...non taliboneste cauae / n
...non solū nihil āp̄i indec
...non debemus buulimoc

ne incōgrua sue audiret verecundie/ veste fugit relic-
ta. Quoniā quē delectat audire / alterū loqui ^{si loquitur} prouo-
cat. Intelligere quoq; quod turpe sit/ pudori maximū
ē. ^{non loquitur} Spectare vero si quid huiusmodi fortuitū accidat/
quāti horroris ē? Quod ergo in aliis displicet/ nūq̄o
potest in seipso placere? Nec ipsa natura nos docet.
que perfecte quidē ōnes partes nostri corporis expli-
cauit/ vt ⁊ necessitati cōsuleret/ ⁊ gratiā venustaret.
Sed tamē eas/ que decori aspectu foret/ in quib; for-
me apex quasi in arce quadā locatus/ ⁊ figure suauis-
tas/ ⁊ vultus species emineret operandi; vsus esse
paratior/ obuias atq; apertas reliquit. Eas vero in
quibus esset naturale obsequiū necessitatis/ ne defor-
me sui p̄berent spectaculū/ partim tanq̄ in ipso emen-
dauit atq; abscondit corpore/ partim docuit ⁊ suaste
tegendas. Nonne igit ipsa natura ē magistra verecū-
die/ cuius exemplo/ modestia homī (quā a mō sciētie
quid decet; appellatā arbitror) id quod in hac nostri
corporis fabrica abditū reperit/ operuit ⁊ texiit.
vt ostium illud/ quod ex trāuerso faciendū in archa
illa Noe iusto dictam ē. in qua vel ecclesie vel nostri
figura ē corporis. per quod ostium/ egerunt reliquie
ciborū. Ergo nature opifex: sic nostre studeat verecū-
die/ sic decorū illud ⁊ honestum in nostro custodiuit
corpore/ vt velut ducet; quosdā aq; exit; ^{ostium} cuniculorū
nrōz p̄ tergū ^{ostium} relegar; atq; ab aspectu nrō auerter;
ne purgatio vētris/ vsū oculorū offēderet. De quo
pulchre ap̄ls ait. Que vident; (inquit) mēbra corpo-
ris ifirmiora/ necessariora sunt. Et q̄ putam; ignobi-
liora eē mēbra corporis/ his abūdantiore honorē cir-
cūdamus. ⁊ q̄ inhonesta sunt nrā/ honestatē abūdā-
tiorē hnt. Et em̄ imitatōe nature/ idustria auxit grāz

si ap. p. n. est p̄mittat; i. p̄mittat;
mota. Est hō. n. ⁊ math. o.
p̄mittat; p̄mittat; a. hō. p̄mittat;
p̄mittat; Est ingratū ⁊ p̄mittat;
at

Quo alio loco etiā alii
sibi abscondimus ab oc-
tēta accepimus: cor-
appellatōibus nuncup-
q; si calū apent; te pe-
si studio impudētia est
offensam remittit: quā n-
aūt operent; parit; acc-
Et quo mos vetus /
uitatus fuit: vt filii
neri nō s; agant; ne par-
eret; hūc plerq; se ⁊ in
vel illic vbi inuēit totū
peris sit. Sacerdotes qui
no legimus: horcas accip-
ant ē a dō. Et facies ill-
impudētia pudoris: a lum-
Et habēt eas: hō. n. ⁊ f-
tabernaculū testimonii ⁊
nam sancti. ⁊ nō inuēit
tū. Quod nonnulli nostr-
plerq; spirituali inter-
modie ⁊ custodiam casti-

Capitulum quintum
Electant me diuini
recondie. qua ad
us ex vobis recognoscit
huc cum sit omnibus et
vobis apta tamē atole-
me decet. In omni autē
p̄mittat; ⁊ cōmuniat; ⁊ q-

Quod alio loco etiã alius interpretati sumus. ut non
 solũ abscondamus ab oculis/ verũ etiam que abscon
 dẽda accepimus/ eorũ iudicia vsusq; mẽbrorum suis
 appellationibus nuncupare/ indecorũ putemus. Deni
 q; si casu aperiantur be partes/ confundit verecũdia.
 si studio/ impudẽtia estimat. Vnde ⁊ filius Hœ Chã/
 offensam retulit. quia nudatũ vidẽs patrẽ/ risit. Cui
 aut operuerũt patrẽ/ acceperũt bñdictionis gratiam.
 Ex quo mos vetus / ⁊ in vrbe roma/ in plerisq; ci
 uitatibus fuit/ vt filii cu; parẽtib; ^{puberes} puberes/ vel ge
 neri/ nõ lauaret. ne paterne reuerẽcie autoritas minu
 eret. licet pleriq; se ⁊ in lauacro quantum pũt tegãt. ne
 vel illic ubi nudũ totũ corpus ẽ/ huiusmodi incepta
 portio sit. Sacerdotes quoq; veteri more (sicut in exo
 do legimus) bracas accipiebãt. sicut ad moysen dic
 tum ẽ a dño. Et facies illis bracas lineas. vt tegat
 turpitudõ pudoris. a lumbis vsq; ad femora erunt.
 Et habebit eas Aaron ⁊ filii eius/ cum intrabunt in
 tabernaculũ testimonii ⁊ cum accedẽt sacrificare ad
 aram sancti. ⁊ nõ inducẽt super se peccatũ/ ne moriã
 tur. Quod nonnulli nostrorũ/ seruare adhuc ferũntur
 Pleriq; spirituali interpretatione/ ad cautionẽ vere
 cundie/ ⁊ custodiam castitatis dictum arbitrantur .

*pudor q; ⁊ est puritas
 et potest et a puritate
 sed ab omni puritate
 et hinc in omni filio*

*finis pũt pũt ad tẽpũ
 pũt ad tẽpũ*

Capitulum quintum Vnam continẽs partem.

Delectauit me diutius/ in partibus demorari ve
 recundie. quia ad vos loquebar/ qui aut bona
 eius ex vobis recognoscitis/ aut damna ignoratis.
 Sue cum sit omnibus etatibus/ personis/ temporib; ⁊
 locis apta/ tamẽ adolescẽtes iuuenilesq; annos ma
 xime decet. In omni aut seruandum etate/ vt deceat
 quid agas. ⁊ cõueniat/ ⁊ quadret sibi ordo vite sue.

Vnde Tullius etiam ordinē putat in illo decore seruari oportere. idq; positū dicit in formositate / ordine / ornatu ad actionē apto. Sive difficile ait loquendo explicari posse. ⁊ ideo satis esse intelligi. Formositate autem cur posuerit / non satis intelligo. Quāvis enim ille vires corporis laudet / nos certe in pulchritudine corporis / locum virtutis non ponimus / gratiā tamē non excludimus. quia verecundia / ⁊ vultus ipsos solet pudore effundere. gratioresq; reddere. Vt enim artifex in materia commodiore / melius operari solet / sic verecundia in ipso quoq; corporis decore / plus eminet. Ita tamē / ut etiam ipse non sit affectatus decor corporis / sed naturalis. simplex. neglectus magis q̄ expeditus. Non preciosis ⁊ albensibus ad iuuis vestimētis / sed cōmunibus. ut honestati vel necessitati nihil desit. nihil accedat nitori. Vox ipsa nō remissa / nō facta / nihil femineū sonās / qualē multi / grauitatis specie simulare consuerunt / sed formā quādam ⁊ regulā / ac sicut virilem reseruās. Hoc ē enim pulchritudinem viuendi tenere. conueniētia cuiq; sexui ⁊ persone reddere. hic ordo gestorum optimus. hic ornatus ad omnē actionē actio modus. Sed ut molliculum ⁊ infractum / aut vocis sonum / aut gestū corporis non probo / ita neq; aggressē ac rusticum. Naturam imitemur. Eius effigies: formula disciplinae / forma honestatis est.

Capitulum sextum Quattuor partes habens.

Habet sane suos scopulos verecundia. nō quos ipsa inuehit / sed quos sepe incurrit. Si intemperantium incidamus consortia / qui sub specie iocunditatis venenum infundunt bonis / hi si affluunt sunt / ⁊ maxime in conuitio / lydo / ac ioco / eneruant

ut supradicta per se
apud ad p̄cedē

grauitate illam virile.
tate animum volumus
quasi coniectum quicquid
toto inflectit natura. Vnde
venire ecclesiasticis ⁊ m
bitror. declinare eccrat
piales sine pergrina
tas sic obprobrio locu
rum occupaciones habet
capitū. Sicut repun
culo ac voluptatibus
bitere / putatur superbi
tate poela. Melius ē
dum frequēt. ⁊ ut ip
na in solentia / conueni
Deuorum ac virgin
na / iuniores adire non
bus / hoc ē vel cum episc
cum presbyteris. Sicut
bus oblectandū locum.
vilitatis crebre acci
qua illari forte labatur
inuidiam. Quāmultos
Quā nō tēcerunt er
Cur non illa tēpora qu
impēda? Cur non C
ris / christi audias? ⁊
illa audimus / cū diu
tis cum alienis comit
cipit. Illi poelus ad n
Sicut nobis cum fabu
tū nō obsequi bon

grauitate illam virile. Cauemus itaq; ne dum relaxare animum volumus. soluamus omnem ardentiam/ quasi concetum quendam honorum operum. Usus enim cito inflectit naturam. Unde quod prudenter agitis/ conuenire ecclesiasticis/ et maxime ministrorum officii arbitror. declinare extraneorum conuiuia. vel ut ipsi hospitales sitis peregrinantibus/ vel ut ea cautione/ nullus sit obprobrio locus. Conuiuia quippe extraneorum occupationes habent. Tunc etiam epulandi produnt cupiditate. Subrepunt etiam fabule frequenter de seculo ac voluptatibus. Claudere aures non potes. prohibere/ putatur superbie. Subrepunt etiam propter voluntatem pocula. Melius est tue domui semel excuses/ quam aliene frequenter. et ut ipse sobrius surgas. Tu ex aliena insolentia/ condemnari non debet presentia tua.

Viduuarum ac virginum domos (nisi visitandi gratia) iuniores adire non est opus. Et hoc cum senioribus/ hoc est vel cum episcopo/ vel si grauior est causa cum presbyteris. Quid necesse est/ ut demus secularibus obtrechandi locum? Quid opus est/ ut ille quoque visitationis crebre/ accipiant autoritatem? Quid si aliqua illarum forte labatur? Cur alieni lapsus subeas inuidiam? Quam multos etiam fortes illecebra decepit? Quanti non dederunt errori locum/ et dederunt suspitioni? Cur non illa tempora quibus ab ecclesia vacas/ lectioni impendas? Cur non Christum reuistas christum alloquaris/ christum audias? Illum alloquimur/ cum oramus. illum audimus/ cum diuina legimus oracula. Quid nobis cum alienis domibus? Una est domus que omnes capit. Illi potius ad nos veniant/ qui nos requirunt. Quid nobis cum fabulis. Ministerium altaribus christi/ non obsequium hominibus/ deferendum recepimus?

Humiles decet nos esse/mites/mansuetos/graues/pa
tientes modum tenere in omnibus. vt nullum vitium
esse in moribus/vel tacitus vultus/vel sermo annunciet.

Cauetur iracundia. aut si preueniri non potest/cobibe
atur. Mala enim lex peccati/indignatio est. que ita
animum perturbat/vt rationi non relinquat locum. Pri
mum est igitur si fieri potest / vt morum tranquillitas/vsu
quodam et affectione/propositum in naturam vertat. De
inde (quam ita plerumque motus infixus est nature ac
moribus vt euelli atque euitari non queat) si preuide
ri poterit/ratione reprimat. Aut si prius occupatus
fuerit animus ab indignatione/ quam consilio ^{non potest} aspici ac
provideri poterit ne occuparet/meditare quomodo
motum animi tui vincas/iracundiam temperes. Resiste
ire si potes. cede si non potes. quia scriptum est/date lo
cum ire. Jacob/fratri indignanti pie cessit. et Rebecce
id est patientie instructus consilio/abesse maluit et pere
grinari/ quam excitare fratris indignationem. et tunc redi
re/cum fratrem mitigatum putaret. Et ideo tantam apud
deum inuenit gratiam. Quibus deinde obsequiis quan
tis muneribus / fratrem ipsum reconciliauit sibi/ vt ille
precepte benedictionis non meminisset/ sed de late sa
tisfactionis! Ergo si preuenierit et occupauerit mentem
tuam iracundia/et ascenderit in te/non relinquant lo
cum tuum. Locus tuus/patientia est. locus tuus est
ratio. locus tuus sapientia est. locus tuus sedatio
indignationis est. Aut si te contumacia respondens
mouerit/et peruersitas impulerit ad indignationem/
si non poteris mitigare mentem / reprime linguam
tuam. Sic enim scriptum est. Cobibe linguam tuam a ma
lo. et labia tua ne loquantur dolum. Deinde. Inquire
pacem. et sequere eam. ^{pacem} Pacem illam sancti Jacob.

Prop. i. in ueritatē

Dee quantem. Prima fe
na frenos lingue impon
frenu non potuit tra
ultraque in suis polere
habet gratia qui prior
perena iracundiam. ne
cepto. aut in uicis et
ngare iracundiam. no in
ueri. hoc nostru e. natu
in pueris. im. ut sane. q
manu. Et si tuo pue
tate. in more suauitate
locos. artificio. leg. tract
peros. te quibus domini
efficiamini. sicut puer. ist
dicitur. Itaq. et ipse dicitur. h
et. Iam. malis. creantur. in o
near. no. recessit. Ita. et
ouer. iniuria. no. tenes. me
e. te. in. dicitur. proficant
dus. in. te. reuertat. Locu
et. puritatem. tu. pectoris
eo. ad. iracundia. eius. su
tiam. eius. Eto. culpam.
tas. in. one. ignis. eumpit
omnia. uerbis. extollere
tum. philo. sophi. quod. ar
dices. que. afflictare. ni
am. tam. dextera. in. ino
quos. plus. est. non. ren
ni. Et. testatores. aduer
tatis. In. gal. reprobac

DE ratione dicendi satis dictum puto. Nunc
 de Actione vite/ quid congruat consideremus.
 Tria autem in hoc genere spectanda cernimus.
 Unum/ ut rationi appetitus non reluctet.

Hoc enim solummodo/ possunt officia nostra illi deco-
 ro convenire. Si enim appetitus rationi obediat/ faci-
 le id quod deceat in omnibus officiis conservari po-
 tuit. Deinde ne maiore studio quam res ipsa est que suscipit/
 vel minore/ aut parvam magno ambitu suscepisse/ aut
 magnam infertore destituisse/ videamur. Tertium de mo-
 deratione studiorum/ operumque nostrorum. De ordine quo-
 que rerum/ et de opportunitate temporum/ non dissimulandum
 puto. Sed primum illud quasi fundamentum est omnium/
 ut appetitus rationi pareat. Secundum et tertium idem est.
 hoc est in utroque moderatio. Vacat enim apud nos spe-
 cies liberalis que pulchritudo habet. et dignitatis con-
 templatio. Sequitur de ordine rerum et de opportunitate

*Supponitur id diffinitio magis
 finem se facit ut ad quod sit
 ut ad quod sit simile ad infra
 ut ad quod sit diffinitio ad finem
 vel ad quod sit
 magis et ad finem rationem et finem
 opus dicitur ut ratio habet in se
 et esse in se fine vero in se in se*

Ne per hoc tria sunt/ que vi-
 deamus/ utrum in aliquo sanctorum consummata possi-
 mus docere/ primum igitur ipse pater abraham/ qui ad ma-
 gisterium future successionis informatus et instructus
 est/ iustus exire de terra sua/ et de cognatione sua/ et de
 domo patris sui/ nonne multiplicitate necessitudinis
 prestrictus affectu/ tamen appetitum rationi obedientem pre-
 buit? Quae enim terre sue cognationis/ domus quoque
 proprie gratia/ non delectaret? Et hinc ergo mulcebat suorum
 suavitatis. sed imperii celestis/ et remuneratiois eterne conside-
 ratio/ mouebat amplius. Nonne considerabat uxorem ibecillam
 ad labores/ teneram ad iniurias/ decoram ad incertum isolam
 tum sine summo non posse duci periculo? Et tamen subire omnia
 quam excusare/ consultius diiudicavit. Deinde cum descenderet in
 Egyptum/ monuit ut diceret se sororem esse non uxorem ipsam

*Et illa a v a a a a a a a a a a
 i p b a m e p p p e m m m m m m m m m m
 s e t y e d a n e d e p o s y n t*

Deniq; sic fraternam mitigauit iracundiã ut cuius
 verebat inimicias / adipisceret gratiã. Suid de Jo
 seph loquar / qui utiq; habebat cupiditatẽ libertatis
 ⁊ suscepit seruitiũ necessitate? [⁊] subditus in seruitu
 te / q̄ in virtute constãs / q̄ benignus in carcere / sapi
 ens in interpretatione in potestate moderatus / in vber
 tate prouidus / in fame iustus : ordinẽ laudis rebus
 adiungẽs / ⁊ oportunitatẽ temporibus / equitatẽ po
 pulis / officii sui moderatione dispensans? Job quo
 q; iusta secũdis atq; aduersis rebus irrephensibilis
 patiens / gratis deo atq; acceptus / vexabat dolori
 bus. se se consolabat. Dauid etiam fortis in bello /
 patiens in aduersis / in hierusalem pacificus / in victo
 ria mansuetus / in peccato dolens / in senectute prou
 idus / rerũ modos / vices tẽporũ / per singulariũ sonos
 seruauit etatum. ut mihi videat / non minus viuẽdi
 genere / q̄ canedi suauitate predulcis / immortalẽ deo
 sui fuisse meriti cantilenam.

Capitulum secundum Tres habens partes.

Quod his viris virtutiũ principalium officiiũ ve
 fuit: quarũ primo loco constituerũt prudẽciam
 que in veri inuestigatione versat. ⁊ sciẽtiẽ plenioris
 infundit cupiditatem. Secundo iusticiã. que suum
 cuiq; tribuit. alienum non vendicat. utilitatem pro
 priam negligit / ut communẽ equitatem custodiat.
 Tertio fortitudinem. que ⁊ in rebus bellicis excelsi
 animi magnitudine / ⁊ domi eminet. corporisq; præ
 stat viribus. Quarto temperantiã. que modum or
 dinemq; seruat omnium / que vel agenda vel dicen
 da arbitramur.

Hec forsitan aliquis dicat primo loco poni oportuisse. qm̄ ab his quatuor virtutibus nascuntur officiorum

genera. Sed hoc artis est / ut primo officiū definiat /
postea in cetera genera diuidat. Nos autē artem fugi-
mus. exempla maiorū p̄ponimus que ne obscuritatē
afferunt ad intelligēdum / neq; ad tractādū versuti-
as. Sit igitur nobis vita maiorū / discipline speculū
non calliditatis commētarium. imitandi reuerentia /
non disputandi astutia.

Fuit igitur in sancto Abraham primo loco prudē-
tia. te quo dicit scriptura / credidit Abrahā deo / et re-
putatum ē ei ad iusticiam. Nemo enim prudens / qui
dñm nescit. Deniq; inspiens dixit / quia non ē deus.
Nam sapiēs non diceret. Sūo enim sapiēs / qui non
requirit autorē suum / qui dicit lapidi / pater me es
tu / qui dicit diabolo ut / Antichri / auctor meus es
tu? Quomodo sapiēs / ut Arrianus / qui mauult imper-
fectū auctorem habere atq; degenerē / q̄ verū atq; per-
fectum? Sūo sapiens / ut / Marcion atq; Eunoniū /
qui malunt dñm malum / q̄ bonum habere? Sūo sapi-
ens qui deum suū nō timet? Fructum enim sapiētie ti-
mor dñi. Et alibi habes. Sapiētes nō declināt de ore
dñi. s; tractant in cōfessionibus suis. Simul quoq;
dicēdo scriptura reputatum ē ei ad iusticiam / alteri-
us virtutis ei gratiā detulit. Primo igitur nostri disti-
nierunt / Prudentiam / in veri consistere cōgnatione.
Suis enim illos ante Abrahā / Dauid / Salomonem?
Deinde iusticiā spectare ad societate generis humani.
Deniq; Dauid ait / dispersit / dedit pauperib; iusticia
eius manet in eternū. Iustus miseret. iustus omodat. Sa-
piētia et iustus / tot; mūdus diuitiarū ē. Iustus omnia
p̄ suis habet. sua pro cōmunibus. Iustus sapiē pri-
q̄ alios accusat. Ille enim iustus / q̄ nec sibi parcat. et
occulta sua latere nō patitur. Vide q̄ iustus Abrahā.

desperat in senectute
p̄sentem deo negandū
am non p̄cauit. Ne-
mor / in vno facto
nec filii grātia antequā
tūl acceptam redere
tione cōhibere. Dicit
filius. temptat ab
tur. Regetur filius
bat p̄caerna videra
Necesse et quare vni
q; p̄caerna modum /
sacrificia necessariā v-
hac dum gladium ed-
nue ut filium referat
cōi qui dñi vidit facit
me / Sicut vult / qui es-
neribus in fratre diuiti-
luctatus est? Sicut mo-
loris et temporibus defē-
terere cōiūq; q̄ vni-
fili; amori potius cō-
cententat. Ne q̄ sapiē-
q̄ iustus qui ad sen-
omnibus / et p̄cetera
et auctor future / mū-
sibi uat; q̄ foris
terans / ut diuitium
qua moderacione deg-
tolumbam dimittet
vni oportunitatem
Capitulum tertium

etiam non supportat

etiam non supportat

Susceperat in senectute filium per repromissionē . re
 poscenti deo/negandum ad sacrificium (quāuis vni
 cum) non putauit . Aduerte hic ōnes virtutes quat
 tuor / in vno facto . Fuit sapientie / deo credere .
 nec filii gratiā anteferre / auctoris p̄cepto . Fuit iusti
 tie / acceptum reddere . Fuit fortitudinis / appetitū ra
 tione cohibere . Ducebat hōstiam pater . interrogabat
 filius . temptabat affectus patris sed non vinceba
 tur . Repetebat filius appellatiōnē paternā . compūge
 bat paterna viscera . sed non minuebat deuotionem .
 Accedit ⁊ quarta virtus tēperantia . Tenebat iustus
 ⁊ pietatis modum / ⁊ executionis ordinē . Deniq; dū
 sacrificio necessaria vehit / dum ignē adolet / dū filiū
 ligat / dum gladium educt / hoc immolādi ordine me
 ruit / vt filium reseruaret . Suid sapiētius sancto ⁊ a
 cob / qui deū vidit facie ad faciem / ⁊ bñdictionem me
 ruit . Suid iustus / qui ea que acquiserat / oblatiis mu
 neribus cū fratre diuisit . Suid fortis / qui cum deo
 luctatus est . Suid modestus eo / qui modestiā ita / ⁊
 locis ⁊ tēporibus deferebat / vt filie iniuriā mallet p̄
 texere coniugio q̄ vudicare / eo q; inter alienos po
 situs / amori potius consulēdum / q̄ odia colligenda
 censebat . Hec q̄ sapiēs / qui tantā fabricauit archā .
 Q; iustus / qui ad semen omniū reseruatus / solus ex
 omnibus / ⁊ preterite generatiōnis superstes est factus
 ⁊ autor future / mūdo potius ⁊ vniuersis magis / q̄
 sibi natus . Q; fortis / vt dimidium vinceret . Q; tem
 perans / vt diluuium tolleraret . Quando introiret /
 qua moderatiōne degeret / quando coruum / quando
 columbam dimitteret / qñ reciperet reuertētes / qñ ex
 eundi oportunitatem captare agnosceret .

Capitulum tertium Quattuor habens partes.

p̄cepto ⁊ ab ab in rege
 p̄cepto ⁊ ab ab in rege

NEA p̄cepto q; q; p̄cepto
 ut i p̄cepto q; q; p̄cepto

NEA p̄cepto q; q; p̄cepto
 ut i p̄cepto q; q; p̄cepto

ITaq; tractant in veri inuestigatione/ tenenduz
illud decorū/ vt summo studio requiratur quid
verū sit. non falsa pro veris ducere. nō obscuris ve
ra inuoluere. non superfluis/ vel implexis / atq; am
biguis occupare animū. Sicut tam indecorū/ q̄; vene
rari ligna/ quod ipi faciunt? Sicut tam obscurū q̄; de
astronomia/ ⁊ geometria tractare/ quod probāt/ ⁊ p
fundi aeris spacia metiri/ celum quoq; ⁊ mare nume
ris includere/ relinquere cās salutis/ erroris querere?
An ille eruditus in omni sapiētia egyptioꝝ Moyses
probauit ista? S; illā sapiētiā detrimētū ⁊ stultitiā
iudicauit ⁊ auersus ab ea/ intimo deū quesuit affec
tu. Ideoq; vidit/ interrogauit/ audiuit loquentē Suis
magis sapiēs/ q̄; ille quē docuit deus/ qui omnē egyptioꝝ
sapiētiā/ omnesq; artium potencias/ operis
sui virtute euacuauit? Non hic incognita p cognitis
habebat. hisq; temere assentiebat. Sicut duo/ i hoc ma
xime naturali atq; honesto loco vitāda dicunt/ qui si
bi nec cōtra naturā esse/ nec turpe iudicant/ saxa ado
rare/ ⁊ a simulacris auxilium petere q̄; nihil sentiāt.
Quanto igitur excelior est virtus sapiētia / tāto
magis entēdum arbitror/ vt assequi eā possim. Ita
q; ne quid contra naturā/ ne quid turpe atq; indeco
rum sentiamus/ duo hec/ idē tēpus ⁊ diligentiam /
ad considerationem rerum examinādi gratia/ confer
re debemus. Nihil ē enim magis/ quo homo ceteris
animantibus prestat / q̄; q; rationis est particeps /
causas rerum requirit/ generis sui autorem inuestigā
dum putat. in cuius potestate vite necisq; nostre po
testas sit. qui mundum hunc/ suo nutu regat. cui scia
mus rationem esse reddendam nostrorum actuum.
Nihil ē enim/ quod magis proficiat ad vitā honestā/

placet qd p d i p m m r
p h n o s b n o v a f f i g d u
etel

e r o m d f a t u e p m l e t p d
q d f i b o

e s m o n d i t e t a p i m m l o
q d a f f i g n e q i p m l e t a

procreantia in inuicem
libere ⁊ innocora offendat
Ammonis igitur homin
humana verum inuestig
nomis ⁊ scientie tribu
tate. In quo excellere v
paucioni ē assequi. qui v
la examinādo non meo
et illud deare honeste q
atq; operibus appropri
(inquit) mihi. Dñe dō
leo qui fecerit ea que v
ris/ bano scio/ an etiā in
Primus igitur Officiu f
tam plenam officiu q̄; cel
ueritiam. Sui tamen for
teras. Proq; enim p̄; iust
examinare quo iustū qui
certis probent sit. Summ
iustū iudicet inuicem/ inu
est apud eum. De quid
Salomon ait? Proq; iterū
etas enim in deum inuic
mus/ ab huius seculi et a
entibus/ quia pietas fu
iustitiae at pietas ē pri
i parētes. Itē dēs. Sui
Peritū. Et q̄; ab inuicē
conerit/ vitā amam; eā
vultum. Deinde equal
tunc certitas nascitur/ q
tas que sua sunt in qui

quod ut credamus eum iudicem futurum / quem et occulta non fallat / et indecora offendant / et honesta delectant.

Omnibus igitur hominibus inest secundum naturam humanam verum investigare. que nos ad studium cognitionis et scientie trahit. et inquirendi infundit cupiditatem. In quo excellere / vniuersis pulchrum videtur. sed paucorum est assequi. qui voluendo cogitationes / consilia examinando / non mediocriter impediunt laborem / ut ad illud beate honesteque viuendum peruenire possint. atque operibus appropinquare. Non enim qui dixerit (inquit) mihi. Domine domine / intrabit in regnum celorum. sed qui fecerit ea que dicit. Nam studia scientie sine factis / haud scio / an etiam inuoluat magis.

Primum igitur officii fons prudentia est. Cuius enim tam plenum officium quam deferre auctori studium atque reuerentiam. Cui tamen fons / et in virtutes derivat ceteras. Neque enim potest iustitia sine prudentia esse. cum examinare quid iustum / quidue iniustum sit / non mediocriter prudentie sit. Summus in utroque error. Qui enim iustum iudicat iniustum / iniustum autem iustum / execrabilis est apud deum. Ut quid abundant iusticie imprudenti? Salomon ait? Neque iterum prudentia sine iustitia est. Pietas enim in deum / initium intellectus. Suo aduertimus / ab huius seculi translatum / magis quam inuentum sapientibus / quia pietas fundamentum est virtutum omnium. Iusticie autem pietas est prima in deum. secunda in patriam. tertia in parentes. Item in omnes. Sue et ipsa secundum nature est magistrum. Si quidem ab ineunte etate / ubi primum sensus infundi reperit / vitam amamus tamquam dei munus patriam / parentesque diligimus. Deinde equales / quibus sociari cupimus. Hinc caritas nascitur / que alios sibi preferit. non que reus que sua sunt. in quibus est principatus iusticie

ut errari in alio dicitur et de se per se facit

quod dicitur in m. r. dicitur autem in h. l. quod dicitur in i. p.

Omnibus quoque animantibus / innascitur primo salutem
 tueri. cauere que noceat. expetere que prosint. ut pastum /
 ut latibula quibus se a periculo / umbribus / sole / defen-
 dant. Quod est prudentie. Succedit quoque: ut omnium
 genera animantium congregabilia natura sint. Primo
 generis sui ac forme consortibus. tum etiam ceteris. Ut
 boues videmus armatis / equos gregibus / et maxime
 pares paribus delectari. Ceruus quoque ceruis / et ple-
 runque hominibus adiungi. Jam de procerandi studio
 et sobolis / vel etiam generantium amore quid loquar / in
 quo est iusticie forma precipua? Liqueat igitur et has / et
 reliquas cognatas sibi esse virtutes. Siquidem et forti-
 tudo / que vel in bello tuetur a barbaris patriam / vel do-
 mi defendit infirmos / vel a latronibus socios / plena
 iusticie sit. Et scire quo consilio defendat / atque adiuuet
 captare etiam temporum et locorum oportunitates / pruden-
 tie ac modestie sit. Et temperantia ipsa sine prudentia mo-
 dum scire non possit. Opportunitatem noscere / et secundum
 mensuram reddere / sit iusticie. Et in omnibus istis mag-
 nanimitas necessaria sit. et quanta fortitudo mentis plerum-
 que et corporis. ut quae / quod velit implere possit.

Capitulum quartum Sex habens partes.

Iusticia igitur ad societatem generis humani / et
 ad communitatem refertur. Societatis enim ratio /
 diuiditur in partes duas. Iusticiam. et Beneficentiam /
 quam eandem liberalitatem et benignitatem vocant. Iusti-
 tia mihi excelsior videtur / liberalitas gratior. Illa
 censuram tenet. ista bonitatem.

Sed primum ipsum / quod putant philosophi iusticie mu-
 nus / apud nos excludit. Dicunt enim illi / eam primam esse
 iusticie formam / ut nemini quis noceat / nisi lacessi-
 tus iniuria. Quod euangelii auctoritate vacuatur.

Et per hunc sensum hunc
 inuenitur et de ratione
 et de hunc sensum hunc

et per hunc sensum hunc
 inuenitur et de ratione
 et de hunc sensum hunc

et per hunc sensum hunc
 inuenitur et de ratione
 et de hunc sensum hunc

et per hunc sensum hunc
 inuenitur et de ratione
 et de hunc sensum hunc

et per hunc sensum hunc
 inuenitur et de ratione
 et de hunc sensum hunc

Vult enim scriptura / vt sit in nobis spiritus filii ho-
 minis / qui venit conferre gratiã / non inferre iniuriã
 Deinde formam iusticie putauerunt / vt quis commu-
 nia / idest publica pro publicis habeat / priuata pro
 suis. De hoc quidẽ secundũ naturã. Natura enim oia
 omnib9 in cõmune profudit. Sic enim deus generari
 iussit oia / vt pastus oibus cõmunis esset. ⁊ terra ergo
 foret / omniũ quedã cõmunis possessio. Natura igit̃
 ius cõmune generauit. Usurpatio ius fecit priuati.
 Suo in loco aiunt placuisse Stoicis / que in terris gi-
 gnant / omnia ad vsus hominũ creati. homines aut̃
 hominũ cã eẽ generatos. vt ipi inter se aliis alii pro-
 desse possint. Vñ hoc / nisi de scripturis nostris dicen-
 dũ assumpserunt. Moyses enim scripsit / q̃a deus dixit
 faciamus hominẽ ad imaginẽ ⁊ similitudinẽ nostrã.
 ⁊ habeat potestatẽ piscium maris / ⁊ volatiliũ celi / ⁊
 pecorũ oim / ⁊ reptantiũ super terrã. Et David ait. Om-
 nia subiecisti sub pedibus eius / oues ⁊ boues vnuer-
 sas. insuper ⁊ pecora cãpi. volucres celi / ⁊ pisces ma-
 ris. Ergo omnia subiecta esse homini / de nostris didi-
 cerunt. ⁊ ideo censent / ppter hominẽ eẽ generata. Ho-
 minẽ quoq; hominis causa generatũ eẽ / in libris Mo-
 ysi reperimus / dicente dño. Non est bonum hominẽ
 esse solũ. faciamus ei adiutoriũ simile sibi. Ad adiu-
 mentum ergo mulier data est viro. que generaret. vt
 homo homini adiumento for3. Deniq; anteq; mulier
 formaretur / dictum est de Adam. Non e inuentus ad-
 iutor similis illi. Adiumẽtum enim homo / nisi de ho-
 mine habere nõ poterat. Ex omnibus igitur animali-
 bus / nullum animal simile / ⁊ vt absolute dicamus /
 nullus adiutor hominis inuentus est. Muliebris igitur
 sexus / adiutor expectabatur.

vñ pnd. i. 7. cap. 1. 17
 que vid. dicitur 17

⁊ confilicu graui capiatur/ an superiore gratia/ vel
 aliquo euctu. Si quide uehementioribus hostibus/ ⁊
 infidis/ ⁊ his qui amplius leserint uehemetior refer
 tur ultio. ut de Adianitis/ qui per mulieres suas
 plerosq; peccare fecerant ex plebe iudeoru. unde dei
 in populum patru iracundia effusa e. Et ideo factum
 est/ ut nullum Moyses victor superesse pateret. *ps. 137. v. 8.*
 Gabaonis autem/ qui fraude magis q̄ bello tēptauerāt
 plebē patru/ non expugnaret Iesus. s; conditionis
 impositae afficeret iniuria. Syros vero/ helize9/ quos
 obsidētes in ciuitatē in duxerat/ momentaria cecitate
 percussos/ cum quo ingrederetur uidere nō possent /
 volenti regi Israhel percutere nō acquiesceret. dicēs
 Non percuties / quos non captasti in gladio/ ⁊ lan
 cea tua. Donec eis panē ⁊ aquā. ut manducēt ⁊ bibāt
 ⁊ remittāt. ⁊ eant ad dñm suū. ut humanitate pu
 cati/ gratiā respēntarent. deniq; postea in terrā Isra
 hel/ ventre pyrribate syrie destiterūt. Si ergo in bello
 iustitia ualet/ quātomagis in pace seruāda ē. Et hāc
 gratiā ppheta his detulit/ qui ad eum corripiēdum
 venerāt. Sic enim legimus/ q̄ in obsidione eius/ mise
 rat Rex syrie exercitū suū/ cognito q̄ Helizeus essz
 qui cōsiliis ⁊ argumētationibus eius obuiaret oib9.
 Quē vidēs exercitum syesi seruo pphete/ de salutis
 periculo cepit trepidare. Cui dixit ppheta. Noli time
 re. quoniam plures nobiscum sunt / q̄ cū illis. Et ro
 gante propheta ut aperirētur oculi seruo aperti sunt
 Didit itaq; syesi totum montem equis repletum /
 ⁊ curribus/ in circuitu helizei. Quibus descendētib9
 ait propheta. Percutiat dominus cecitate exercitum
 syrie. Quo impetrato / ad Syros dixit. Venite
 post me. ⁊ educam vos ad hominem quem querētis.

que tibi merces est? Unde apostolus generaliter. Si
volens ait hoc ago / mercedem habeo. Si inuitus / dis
pensatio inquit mihi ^{credita} est.

In euangelio quo ^{per} multas ^{disciplinas} accepimus
iuste liberalitatis. ^{Malchū} ē igitur bñ uelle / et eo lar
giri consilio / ut prodis / nō ut noceas. Nā si luxurio
so ad luxurie effusionē / adultero ad mercedē adulterii
largiēdum putes / non ē bñficentia ista / ubi nulla ē
beniuolētia. Officere enim istud ē / non prodesse alteri
si largiaris ei qui cōspiret aduersus patriā qui con
gregare cupiat tuo sumptu perditos qui impugnet
ecclesiā Non ē hec probabilis liberalitas / si adiuues
eum qui aduersus uiduā et pupillos graui decernit
iurgio. aut ut aliqua / possessiones eorū eripere cona
tur. Non probat largitas / si quod alteri largit / alte
ri quis extorqueat. si iniuste querat / et iuste dispēsan
dum putet. nisi forte (ut ille zachēus) reddas prius
ei quadruplū quē fraudaueris. et gencilitatis uicia /
fidei studio et credētis operatione ^{compenses}. Funda
mētum igitur habebat liberalitas tua. Hoc primūz q̄
ritur / ut cum fide cōferas. fraudem non facias obla
tis. ne dicas te plus conferre ut minus conferas.
Quid enim opus est dicere / fraus promissi ē? In tua
potestate est largiri / quod uelis. Fraus fundamentū
soluit. et opus corrumpit. Nunquid Petrus ita indigna
tione efferbuit / ut Annaniaz extingui uellet / uel uxo
rem eius? Sed exemplo eorum / noluit perire ceteros.
Nec illa perfecta est liberalitas / si iactantie causa
magis / q̄ misericordie largiaris. Affectus tuus / no
mē imponit operi tuo. Quomodo a te proficiscit / sic
existimat. Vides q̄ moralē iudicē habeas? Te consulit
quō opus suscipiat tuuz. mentē tuā prius interrogat

August. 802

Ceterū dñs non vult sim' il effandi opes / sed dispen
 sari. nisi forte vt Elizeus. qui boues suos occidit. ⁊
 pavit pauperes ex eo quod habuit. vt nulla cura te
 neret domestica. sed relicta omnibus / in disciplinaꝝ
 se prophetica daret. Est etiā illa probāda liberalitas
 vt proximos seminis tui nō despicias / si egere cogno
 scas. Melius ē enim vt ipse subuenias tuis / quibus
 pudor est / ab aliis sumptū deponere / aut alicui postu
 lare subsidiū necessitati. nō tñ vt illi ditiores eo fie
 ri velint / quod tu potes cōferre inopibus. Causa enī
 prestat. non gratia. Neꝫ enī ꝑꝑterea te dño dica
 si / vt tuos diuites facias. sed vt vitā tibi perpetuā
 fructu boni operis acquiras. ⁊ precio miserationis
 peccata redimas tua. Mutant se parū poscere. precū
 tū querunt. vite tue fructū adimere contēdunt. Et
 accusat qꝫ eā diuitē nō feceris : cum te ille velit eter
 ne vite fraudare mercedē. Consiliū s̄misimus. autori
 tatē petamus. Irimū neminē debet pudere / si ex diui
 te pauper fiat / dñꝝ largit' pauperi. quia Christꝝ pau
 per factus est / cum diues esset / vt nos sua inopia di
 cāret. Dedit regulā quā sequamur. vt bona ratio sit
 exnanti patrimoniu / si quis pauperū famem repulit
 inopiā subleuauit. Vnde ⁊ consiliū in hoc dō / apostolꝝ
 dicit. Hoc enim vobis vtile est / vt Christū imitemini
 Consiliꝝ bonis dat'. Corruptio errantes coerces. De
 niꝫ quasi bonis dicit / quia non tñ facere / sed ⁊ vel
 le cepistis ab anno p̄terito. Perfectorū vtrunqꝫ est.
 non pars. Itaqꝫ docet / ⁊ liberalitatē sine beniuolētia
 ⁊ beniuolētiā sine liberalitate nō eē perfectā. vnde
 ad perfectum hortatur / dicens. Nūc ergo ⁊ facere cō
 summate. vt quēadmodum prompta ē in vobis vo
 lūtas faciēdi / ita sit ⁊ perficiēdi / ex eo quod habetis.

Si enim voluntas prompta est / secundū id quod ha-
bet accepta est. non secundū id quod nō habet. Non
enim vt aliis refectio sit. nobis autē angustia. sed ex
equalitate / in hoc tēpore. vt vestra abundātia sit ad
illorū inopiā / vt illorū abundātia sit ad vestrā ino-
piā vt fiat equalitas. sicut scriptum ē. Sui multum /
nō abundauit. ⁊ qui modicū / nō minorauit. Aduertit
m⁹ quēadmodū / ⁊ beniuolētiā / ⁊ liberalitatē / ⁊ mo-
dū cōp̄hendit / ⁊ fructum atq; personas. Ideo mo-
dū / quia imperfectis dabat consiliū. Nō enim patiū-
tur angustias / nisi imperfecti. Sed ⁊ si quis ecclesiam
nolēs grauare in sacerdotio aliquo cōstitutus / aut
ministerio / nō totū quod habet cōferat / s; operet̄ euz
bonestate quantū officio satis ē / non tū mihi vt im-
perfectus videt̄. Et puto q; hic angustiam / non ani-
mi / s; rei familiaris dixerit. De personis autē puto di-
ctum / vt vestra abundātia sit ad illorū inopiā. ⁊ illo-
rū abundātia ad vestrā inopiā. Testis vt populi abū-
dantia / sit bone operatōis / ad illorū subleuandā alean-
di inopiā. ⁊ illorū abundantia spiritualis / adiuuet in
plebe inopiā meriti spiritualis ⁊ conferat ei gratiam.
Vñ exēplum optimū posuit. Sui multū / nō abunda-
uit. ⁊ qui modicū / nō minuit. Bene hortatur ad offi-
cium misericordie omnes homines istud exēpluz. qm̄
qui plurimū auri possidet / non abundat. quia nihil
est quicquid in hoc seculo est. Et qui exigū habet /
nō minuit. quia / nihil ē quod amittit. Res sine dispe-
ditio ē / q̄ tota dispendiū ē. Est etiā sic intellect⁹ bon⁹
Sui plurimū habet / ⁊ si nō tonat / nō abūdat. Quia
quantūuis acquirat / ecet semper qui plus cōcupiscit
Et qui exigū habet nō minuit. quia nō multum est /
quod pauperem pascit. Similiter ergo ⁊ ille pauper /

quod conferre spiritualia
habet nō abūdat. ⁊
Si etiā sic p̄ intelligit
cum quos accepisti
neuo maior est inter
eo / qui minor ē in re
ore dei grātia corp⁹
eius potest aut mag
hēdere / qui nō videt
pis / montes trā ferri
granū sin ap̄is. Si al
ne mens eius tanto m
ū sunt / qui ab alie
rari / si nullā habuit
bet non minuit. quia
quos parū videt habe
Confiterenda etiā in l
Hōm̄ ⁊ etiā verecū
feribus plus largiari
viciā p̄cerere. Simili
luando p̄romo eius. ⁊
in egestate. ⁊ maxime
nitiā / aut p̄seruante
amisse. Sed forte dic
tee / ⁊ p̄teritur. ⁊ u
pie. Et verum est / q
tatem. Non est illud
ū in euangelijs / de eo
Si quis ostium eius p
⁊ vult illi / propter imp

Capitulum sextum

qui confert spiritalia pro pecuniariis / et si plurimū
 hēt grē / nō abūdat. Nō ei onerat grā. s; alleuat mētē
 S; etiā sic p̄t intelligi. Nō abundas o hō. Quāntū ē
 enim quod accepisti / et si tibi multum ē? Joannes quo
 nemo maior est inter natos mulierū: inferior tñ erat
 eo / qui minor ē in regno celoz. Hoc est et sic. Nō abū
 dat dei gratia corporaliter / quia spiritalis est. Quis
 eius potest / aut magnitudinē / aut latitudinē compre
 hēdere / quā nō videt? Fides si fuerit sicut granū sinā
 pis / montes trā ferre potest. et nō tibi dicatur ultra
 granū sinapis. Si abundet in te grā / nō ē ferendum /
 ne mens tua tanto munere incipiat extolli. quia mul
 ti sunt / qui ab altitidine cordis sui grauius corruē
 runt / q̄ si nullā habuisset dñi grā. Et qui parū ha
 bet / non minuit. quia nō ē corporeū ut diuidat. Et
 quod parū videt habenti / plurimū est / cui nihil deest
 Consideranda etiā in largiendo etas. atq; debilitas.
 Nōnunq̄ etiā verecūdia. que ingenuos prodit. ut
 senibus plus largiaris / qui sibi labore iam nō queūt
 victū querere. Similiter et debilitas corporis. et hec
 iuuanda promptius. Tum si quis ex diuitiis cecidit
 in egestatē. et maxime si nō vitio suo / sed aut latroci
 niis / aut p̄scriptione / aut calumniis / que habebat /
 amisit. Sed forte dicat aliquis. Cecus vno loco se
 det / et preteritur. et iuuenis validus frequenter acci
 pit. Et verum est / quia obripit propter importun
 tatem. Non est illud iudicii. sed teoii. Naz et domin9
 ait in euangelio / de eo qui iam clauserat ostium suū.
 Si quis ostium eius procacius pulset / quia surget.
 et dat illi / propter importunitatem.

Capitulum sextum Tres habens partes.

Dilectum quoque est propensorem eius haberi rationem/ qui tibi aut beneficiū aliquod/ aut munus contulit/ si ipse in necessitate incidit. Sicut enim tā contra officiū/ quā non reddere quod acceperis. Nec mensura pari/ sed uberiore reddendum arbitror/ et pensandum usum beneficii. ut tanto subuenias/ quāto eius erumnam repellas. Etenim superiorē non esse in referendo/ quā in conferendo beneficio/ hoc est minorem esse. Sicut qui prior contulit/ tempore superior est. humanitate prior. Unde imitanda nobis est in hoc quoque natura rerum. que susceptū semen multiplicatione solet numero reddere. quā acceperit. Ideo tibi scriptum est. Sicut agricultura est homo insipiens. et tanquam vinea homo egenus sensu. Si reliqueris eum/ desolabitur/ sicut agricultura. Ergo etiā sapiens/ ut tanquam fenerata sibi maiore mensura semina suscepta/ restituat. Terra ergo/ aut spontaneos fructus germinat/ aut creditos uberiore cumulo refundit ac reddit. Utrumque debes. quodā hereditario usu parētis. ne reliquaris/ sicut infecundus ager. Esto tamen ut aliquis excusare possit/ quod non dederit quā excusare potest/ quod non reddiderit. Non dare cui quā vix licet. non reddere vero non licet. Ideo pulchre Salomon ait. Si sederis cenare ad mensam potentis sapienter intelligere ea que apponunt tibi. et mitte manū tuā/ sciēs quod te oportet talia parare. Si autem instabilis es/ noli occupare escas eius. Nec enim obtinet vitā falsā. Quas nos imitare cupientes sententias scripturarum/ offerre grām bonū est. At quod referre nescit/ durissimum. Humanitatis exemplū ipsa terra suggerit. Spontanea neos fructus ministrat/ quos non seueris. multiplicatū quoque reddit/ quod acceperit. Negare tibi pecuniā numeratā non licet. quāto licet acceptā non referre gratiā.

In prouerbijs quoq; habes / q; ita plurimum reuoluit
 ista gratie / apud dñm consuevit ualere / ut etiam
 in die ruine inueniat gratiã / qñ possunt sp̄poderare
 peccata. Et quid alius utar exēplis / cum dñs ip̄e re
 muneracionē uberiorē / sanctorū meritis in euāgelio
 polliceat / atq; hortet ut operemur bonū opus / dicēs
 dimittite / et dimittimini / date et dabit vobis / mensu
 rã bonã / et confertã / et supereffluentē dabūt in sinū ve
 strū? Itaq; et illud cōnuuiū Salomonis / nō de cibis
 sed de operibus est bonis. Quod enim melius epulant
 animi / q̄ bonis factis? aut quid aliud / tã facile sūt in
 storū explere mētes / q̄ boni operis cōscientia? Quis
 aut iocundior cibus q̄ facere voluntatē dei? Quē ci
 bum / sibi solum dominus abundare memorabat.
 sicut scriptū est in euāgelio. Deus cibus est / ut faciã
 voluntatē patris mei / qui in celo est. Hoc cibo delect
 te nūr. de quo ait p̄pheta / delectare in dño. Hoc cibo
 delectant / qui superiores delectationes mirabili inge
 nio cōp̄hendunt. qui p̄nt scire / qualis sit munda illa
 et intelligibilis mētis delectatio. Etiam ergo panes
 sapientie. et saturemur in verbo dei. quia nō in solo
 pane / s; in omni verbo dei vita est hominis facti ad
 imaginē dei. De poculo vero satis expressē dicit san
 ctus Job. Sicut terra expectans pluuiã / sic et isti ser
 mones meos. Pulchrum est ergo / ut diuinariū scriptu
 rarū humescamus alloquio. et quasi ros / sic in nos v̄
 ba dei / descendant. Cum igitur sederis ad illaz mēsam
 potentis / intellige quis ille sit potens. et in paradiso
 delectationis positus / atq; in conuiuio sapientie lo
 catus / considera que apponūt tibi. Scriptura diuina
 conuiuū sapientie est. Singuli libri / singula sunt fer
 cula. Intellige prius que habeant in ferculis dapes.

7 tunc mitte manū: vt ea que legis / vel acciperis a do
mino deo tuo / operibus exequaris. 7 collatā in te gra
tiā / officiis rep̄sentes. vt Petrus 7 Paulus. qui euā
gelizando vicem quandā largitori muneris reddide
rūt. vt possint singuli dicere. Gratia autē dei sum id
quod sum. 7 gratia eius in me egenā nō fuit. sed abū
dantius illis oibus laboraui. Alius ergo fructū acce
pti beneficii / vt aurū auro / argentū argento repēdit.
Alius laborē. Alius haud scio an etiā locupletius so
lum restituit affectum.

Quid enim si reddendi nulla facultas suppetit? In
beneficio referēdo / plus animus q̄ census operat̄. ma
gisq̄ p̄ponderat beniuolētia / q̄ possibilitas referēdi
muneris. Grā enim in eo ip̄so quod habet / refertur.

Adagna igit̄ beniuolentia. que etiā si nihil confe
rat / plus exhibet. Et cū ī patrimonio nihil habeat / lar
git̄ pluribus. Idq̄ facit sine vllō sui dispendio. 7 lu
cro oim̄. Et ideo prestat beniuolentia supra ip̄am li
beralitatē. Ditiōr hec moribus / q̄ illa munerib⁹. Plu
res enim sunt / qui indigēt beneficio / q̄ qui abundāt.
Est autē beniuolentia / 7 cōiuncta liberalitati. a qua
ip̄a liberalitas pficiscit̄. cū largiendi affectū / sequi
tur largiēdi vsus. 7 separata atq̄ discreta. Vbi enī
deest liberalitas beniuolentia manet cōmunis quedā
parēs. oimq̄ amicitia cōnectit 7 copulat. In cōsiliis
fidelis. in p̄speris leta. in tristibus mesta. vt vnusq̄s
q̄ beniuolentis se magis / q̄ sapientis credat consilio
vt Dauid cum esset prudentior / Jonathe tñ iunioris
consiliis acquiescebat. Tolle ex vsu hominum beniuo
lentiam. tanq̄ solem e mundo tuleris / ita erit quia si
ne ea vsus hominum esse non potest. vt peregrinanti
monstrare viam. reuocare errantem. deferre hospitium

Non igitur mediocris virtus. de qua sibi plaudebat
 Job dicens. Foris non habitabat hospes. ianua mea
 omni venienti patebat. Aquâ de aqua pfluente dare
 lumen de lumine accendere. Beniuolentia itaq; in his
 est omnibus / tanq; fons aque reficiens sitientē. tāq;
 lumen quod etiâ in aliis luceat. nec illis desit qui de
 suo lumie aliis lumē accenderint. Est etiâ illa beniuo
 lentie liberalitas / vt si quod habes debitores / cyrogra
 phū scindens restituas / nihil a debitore consecutus de
 bitū. Quod exēplo sui / facere nos debere / Job sanctus
 ammonet. Nā qui habet / nō mutuat. qui non habet /
 nō liberat cyrographū. Quid igit etiâ si ipse non exi
 gas / auaris hereditib; seruas / quod potes cū beniuolē
 tie tue laude / sine damno pecunie rēpresentare? Atq; vt
 plenius discutiamus / beniuolentia a domesticis pri
 mū pfecta personis / idest a filiis parentib; / fratrib;
 per diuinctionū gradū ī ciuitatū peruenit ambitū. ⁊
 de paradiso egressa / mundū repleuit. Deniq; cum in
 viro ⁊ femina / beniuolentē deus posuisset affectū / di
 xit. Erunt ambo in vna carne. ⁊ in vno spiritu. Vñ
 Eva se serpenti credidit. qm̄ que beniuolentiâ accepe
 rat / maliuolentiâ esse non opinabat. Auget beniuolē
 tia ceru ecclesie. fidei cōsortio. iniriandi societate per
 cipiente gratie. necessitudine. miseriorum communi
 ne. hec enim / etiam appellationes necessitudinum / re
 uerentiam filiorum / autoritatem ⁊ pietatem patrum
 germanitatem fratrum / sibi vendicant. Aulcum igitur
 ad cumulandam spectat beniuolentiam / necessitu
 do gratie. Adiuuat etiam non parum / studia virtu
 rum. Siquidem beniuolentia etiam / morum facti simi
 litudinē. Deniq; Ionathas filij regis / imitabat san
 cti Dauid mansuetudinē. propter quod diligebat eū.

Unde ⁊ illud/cū sancto sanctus eris/non solū ad cō-
uersationē/ sed etiā ad beniuolentiā deriuandū videt̃
Nā utiq; ⁊ filii Hōe simul habitabāt. ⁊ nō erat i his
moriū cōcordia. Habitabāt etiā i domo patris Esau
⁊ Jacob. sed discrepabāt. Nō enim erat beniuolētia
inter eos/ que sibi preferret alterū. s; magis contētio
que p̃riperet benedictionē. Nā cum alter p̃durus/
alter māsuētus esset/ inter dispares mores / ⁊ studia
compugnātia/ beniuolētia esse nō poterat. Nōde/ quia
sanctus Jacob/ paterne degenerē domus/ virtuti p̃fer-
re nō poterat. Nihil autē tā cōsociabile/ q̃ cū equita-
te iustitia. que velut compar ⁊ sociata beniuolentie/ fa-
cit/ vt eos quos pares nobis credimus/ diligamus.
Habet autē beniuolētia fortit̃: dinē. Nā cuz amicitia
ex beniuolentie fonte procedat/ nec dubitat pro ami-
co/ gratia vite sustinere pericula. Et si mala (iquit)
mibi euenerit per illū/ sustineo. Beniuolētia etiā gladi-
um iracūdie/ extorquere cōsuevit. Beniuolētia facit/
vt amici vulnera vtiliora/ q̃ voluntaria inimici sint
oscula. Beniuolētia facit/ vt vnus fiat ex pluribus.
Cū si plures amici sint/ vnus fiunt/ in quib; spūs
vnus/ ⁊ vna sentētia ē. Simul aduertimus etiā cor-
reptōnes in amicitis/ gratas esse. que aculeos habēt
dolores nō habēt. Cōpungimur enim censorii sermo-
nibus. sed beniuolētie delectamur sedulitate. Nō sum-
mā nō in ōnibus eadē semper officia debent̃. nec per-
sonarū semper/ sed plerunq; causarū/ ⁊ tēporum pla-
tōes sunt. vt vicinū quis iterdū magis/ q̃ fratrē ad-
iuerit. Cū ⁊ Salomō dicit. Adeli; ē vicin; i p̃xio
q̃ frater lōge habitās. Et ideo plerūq; amici se beni-
uolētie q̃sq; omittit/ q̃ fratris necessitudini. Tū va-
let beniuolētia/ vt plerūq; pignora vincat nature.

Capitulum septimū
De his copioſe
tractamus
que velut excellor
domestica. Sed
officio tam alienū
peris officio inueni
vltus noster sed ad
firi vt Jelis nate
nam rebus quoy be
Est itaq; foranū
q̃ incomitata virtus
li. Alioquin foranū
na et. Suo enim valli
noci opprimat. cū in
in iuncta sunt spectan
beneficē belli iuncte
comitē habuit in p̃tici
te mole corporis viri
me arma quib; onera
ueris magis q̃ alien
reminis quo graui
merent. postea nu
ellam adorsus. Jreo
ad summam senecta
erit; Tytanas susce
mar agminibus glori
Seco non hec sola pr
lorum gloriosam fore
nam magnitudine at
tra recurreunt virtut
sola. conualuerunt de

Capitulum septimum Quattuor habens partes.

Patis copiose iusticie loco / honesti naturã ⁊ vim tractauimus. Nunc de Fortitudine tractemus. que velut excelsior ceteris / diuiditur in res bellicas / ⁊ domesticas. Sed bellicarum rerũ studium / a nostro officio iam alienũ videtur. quia animi magis / q̃ cor poris officio. intendimus. Nec ad arma iam spectat usus noster. sed ad pacis negocia. Adatores autẽ nostri / vt Iesus naue / Hyperboal / Samson / Dauio / sum mam rebus quoq; bellicis retulere gratiam.

Est itaq; Fortitudo velut excelsior ceteris. sed nũ q̃ incomitata virtus. Non enim seipsam cõmittit si bi. Alioquin / fortitudo sine iusticia / iniquitatis mate ria est. Suo enim validior est eo promptior vt infe riorẽ opprimat. cũ in ip̃is rebus bellicis iusta bella an iniusta sint / spectandũ putet. Nunq; Dauio / nisi lacescens bellũ intulit. Itaq; prudentiã / fortitudinis comitẽ habuit in prelio. Nã ⁊ aduersus Goliã imma nẽ mole corporis virũ / singulari certamine dimicatu rus / arma quib; oneraret / respuit. Virtus enĩ suis lacertis magis / q̃ alienis integumentis nititur. Den de eminus quo grauius feriret / ictu lapidis hostem interemit. postea nunq; / nisi consulto domino / bellum adorsus. Ideo in omnibus victor preliis / vs q; ad summam senectam manu promptus / bello ad uersus Tytanus suscepto / ferocibus bellator misce batur agminibus. glorie cupidus. incuriosus salutis

Sed non hec sola preclara fortitudo est / sed etiam illorum gloriosam fortitudinem accepimus / qui per fidem magnitudine animi / obstruxerunt leonum ora / extinxerunt virtutem ignis / effugerunt aciem gladii / conualuerunt de infirmitate fortes.

qui non comitatu ⁊ legionibus succincti/ cōmunē cū multis victoriā/ sed nuda virtute animi singularē de perfidis retulerūt triumphū. Quē isuperabilis Daniel qui circa latera sua rugientes nō expauit leones. ⁊ remebāt bestie. ⁊ ille epulabat. Nō igitur in virib⁹ corporis ⁊ lacertis tantummodo/ fortitudinis gloria ē/ sed magis in virtute animi.

Neq; in inferenda/ sed depellenda iniuria lex virtutis est. Sui enim non repellit a socio iniuriā si p̄tā est in vicio q̄ ille qui facit. Vñ sanctus Moyses/ hic prius orsus est/ temp tamēta bellice fortitudinis. Nā cū vidisset hebreū ab egyptio iniuriā accipientē/ defendit/ ita vt egyptiū sterneret. atq; in arena abscederet. Salomō quoq; ait. Eripe eū qui ducit ad mortem. Vñ igitur/ vel Tullius/ vel etiā Panetius/ aut ipse Aristoteles transtulerūt/ apertū est satis. quanq̄ etiā iis duobus antiquior dixerit Job. Saluū feci pauperē de manu potētis. ⁊ pupillū/ cui adiutor nō erat/ adiuui. Benedictio perituri in me veniebat. Nōne hic fortissimus/ qui tam fortiter percussit impetus diaboli/ ⁊ vicit euz virtute mentis sue. Neq; vero de eius dubitandū fortitudine/ cui dicit dñs. Accinge si cut vir lumbos tuos. suscipe altitudinē ⁊ virtutem. Omne autē iūrosam humiliato. Apostol⁹ quoq; ait. Habetis fortissimā cōsolationē. Est ergo fortis/ qui se in dolore aliquo cōsolat. Et reuera iure ea fortitudo vocat/ qm̄ vnusquisq; seip⁹ vicit/ irā cōtinet. nullis illecebris emollit/ atq; inflectit. nō aduersis perturbat. nō extollit secūdis. ⁊ quasi v̄cto quodā/ variariū rerū circūfert/ mutatōe. Quid autē excels⁹ ⁊ magnificentius/ q̄ exercere mentē/ afficere carnē/ in seruitutē redigere/ vt obediāt imperio/ cōsiliis obtēperet/

vt in aduendis laboribus / impigere exequatur pro
positum animi / ac voluntatem.

Capitulum octauum Quinq; habens partes.

Hec igitur prima vis fortitudinis (quontā in
duobus generibus fortitudo spectat' animi)
Primo vt externa corporis pro minimis habeat . 7
q̄si superflua / despiciēda magis q̄ expetenda ducat .
Secundo . vt ea que summa sunt / oēsq; res / in quibus
honestas 7 illud decorū p̄ponendū cernit' / p̄clara ani
mi intētiōe vsq; ad effectū persequat' . Sicut enī tā
p̄clarum q̄ vt ita animū informes tuū / vt neq; diui
tias / neq; voluptates / neq; honores in maximis cō
suetas / neq; in his studiū omne cōteras? Quod cum
ita affectus animo fueris / necesse ē / vt illud honestuz
ac decorū p̄ponendū . putes illiq; mentē intēdas tuā .
vt quicquid acciderit / quo frangi animi solēt / aut pa
trimoniū amissio / aut honoris imminutio / aut obrec
tatio infidelīū / q̄si superior nō sentias . Deinde / vt te
salutis ip̄ius pericula pro iustitia suscepta / nō moue
ant . Hec vera fortitudo ē . quā habet christi athleta .
qui nisi leuissime certauerit / nō coronat' . An mediocre
videt' tibi preceptū fortitudinis? Tribulatio patien
tiā operat' . patientia probationē . probatio aut' spem .
Vide quot certamina . 7 vna corona . Sed p̄ceptū non
dat / nisi q̄ ē s̄fortat' i Christo Iesu . cui' caro requiē
nō habebat . afflictio vndiq; . foris pugne . int' timo
res . Et q̄uis i periculis / i laborib; plurimis i carceri
b; / i mortib; posit' / aio tñ nō frangebat' . s; p̄liaba
tur . ateo / vt potētior suis fieret infirmitatibus .

Itaq; considera quēadmodum eos qui ad officia
ecclesie accedunt / despicientiā rerū humanarū habere
deceat . Si ergo mortui esis cuz Christo / ab elemētis

huius mundi / quid adhuc velut viuētes de hoc mun-
do decernitis? Ne teneritis. ne actamaueritis. ne gu-
staueritis. que sunt omnia ad corruptelam ipō vsu.
Et infra. Si ergo cōsurrexistis cum Christo / que sur-
sum sunt querite. Et iterū. Adornate erga mēbra
vestra que sunt super terram. Et hec quidem adhuc
omnibus frōlibus.

Tibi autē fili / cōtempitū diuiciarū / p̄fanarū quo-
q; ⁊ anilitū fabularū suadet declinationē. nihil permit-
tens / nisi quod te exerceat ad pietatē. Quia corpora-
lis exercitatio / nulli rei vsui ē. pietas autē ad omnia
vtilis. Exerceat ergo te pietas ad iustitiā / continētiā
mansuetudinē. vt fugias iuuenilia opera / cōfirmat⁹
⁊ radicatus in gratia / Bonū fidei subeas certamen.
Non te implicēs negociis secularibus. qm̄ deo mili-
tas. Et enim si hi qui imperatori militāt / a susceptio-
nibus litii / actu negotiorū forēsuz / vendicatōe mer-
cium / p̄hibentur humanis legib⁹ / quantomagis qui
fidei exercet militiā / ab omni vsu negotiationis absti-
nere debet. agilluli sui contētus fructibus / si habet. si
nō habet / stipēditorum suoz fructu. Siquidē bonus
testis ē / qui dicit iuuentis fui / ⁊ senui. ⁊ nō vidi iustū
derelictū. nec semē ei⁹ querēs panē. Ea ē enī trāquil-
litas animi ⁊ tēperantia / que neq; studio querēdi af-
ficī / neq; egestatis metu tangit. Ea ē etiā q̄ dicitur
vacuitas animi ab anguorib⁹ / vt neq; in doloribus
molliores simus / neq; in prosperis elatiores.

Quod si hi qui ad capeffandam Kemp. adhortan-
tur aliquos / hec precepta dant / quantomagis nos /
qui ad officium ecclesie vocamur / talia debemus age-
re / que placeant deo. vt ⁊ virtus Christi pretendat
in nobis / ⁊ ita simus nostro probatū imperatori /

... nostra arm
... in quibus peccat
... vobis peccati debet
... te omni culpa mot
... uis relinquo op
... na bonella ⁊ decor
... Capitulum non
... Et quia in om
... bonum leo
... ne forte aggrediam
... equi (vnde nos tem
... uitate cecere / immo
... dominus. ne temere al
... dicitur offerat se per
... mox aut remittor an
... et nec rursus. ppter i
... fidem debet metu peric
... tatus. excedenda met
... ne nullis perturbari a
... franci molestis. nulli
... equidem sustinemur. s
... vici suppletorū vinc
... in firmes autem tu
... tate / ⁊ proponas
... simplici tormita / po
... p̄tur diligēte est / ve
... gna / si quis potest ⁊
... ra sunt ⁊ tanq; ante
... que ⁊ quid agere deb
... rā duo ⁊ tria simi
... tatali aut cōiuncta a
... ue cuncta disponere a

ut mēbra nostra arma iusticie sint. Arma non carna-
lia/in quibus peccatum regnet/ sed arma fortia deo/
quibus peccatū destruat/ moriat caro nostra. ut in
ea omnis culpa moriat. ⁊ q̄si ex mortuis viuentes /
nouis resurgam⁹ operib⁹ ac moribus. Hec sunt ple-
na honesti ⁊ decori officii/ stipendia fortitudinis.

Capitulum nonum Tres habens partes.

Sed quia in omnibus que agimus/ non solū q̄o
honestum/ sed etiam quid possibile sit querim⁹/
ne forte aggrediamur aliquid quod non possim⁹ ex
equi (vnde nos tempore persecutionis de ciuitate in
ciuitatē cedere/ immo ut verbo suo vtar fugere vult
dominus. ne temere aliquis dum martyriū desiderat
gloriam/ offerat se periculis / que fortasse caro infir-
mior aut remissior animus ferre ac tolerare nō que-
at. nec rursus p̄pter ignauitā cedere quis/ ac deserere
fidem debet/ metu periculi) qua gratia p̄parandus ē
animus. exercenda mens. stabilienda ad constantiā.
ut nullis perturbari anim⁹ possit terroribus. nullis
frangi molestis. nullis suppliciis cedere. Sive diffici-
le quidem sustinentur. Sed quia omnia supplicia/ gra-
uiorū suppliciorū vincunt formidine / ideo si consi-
lio firmes animum tuum / nec ratione discedendum
putes / ⁊ proponas diuini iudicii metum/ perpetui
supplicii tormēta/ potes animi subire tolerantia. Hoc
igitur diligētē est/ ut quis ita se comparet. Illud in
genti / si quis potest vigore mentis preuidere que fu-
tura sunt. ⁊ tanq̄ ante oculos locare quid possit acci-
dere. ⁊ quid agere debeat si ita acciderit/ diffinire. in
terdū duo ⁊ tria simul voluere. atmoq̄ cōiunctat/ aut
singula/ aut cōiuncta accidere posse. ⁊ aut singulis/
aut diuictis disponere acc⁹/ quos itelligat p̄ futuros

Fortis ergo est viri / non dissimulare / cū aliquid im
mineat . se p̄tendere ⁊ tanq̄ explorare de specula qua
dam mētis . ⁊ obulare cogitatione prouida rebus fu
turis ne forte dicat postea / ideo ista incidi / quia nō
arbitrabar posse euenire . Deniq; nisi explorent ad
uersa / cito occupant . vt in bello / iprouisus hostis vix
sustinet . ⁊ si imperatos inueniat / facile opprimit . ita
animum / mala inexplorata plus frangunt .

In his igitur duobus / illa est animi excellētia . Vt
primum animus tuus bonis exercitatus cogitationi
bus / mundo corde / quod verū ⁊ honestuz est videat .
Beati enim mundo corde . quia ipsi etiā deū videbūt .
atq; id quod honestum ē / solum bonum iudicet . Dein
de nullis perturbet occupationib; . nullis cupiditat
ibus fluctuet . Neq; vero id facile quisq; facit . Suid
enim tam difficile q̄ despiciere / tanq̄ ex arce aliqua
sapiētiae opes / aliq; omnia / que plerisq; vident ma
gna ⁊ preclsa? Deinde vt iudiciū tuū stabili ratione
cōfirmes : ⁊ q̄ iudicaueris leuia / tanq̄ nihil p̄futura
otēnas? Deinde vt si q̄o acciderit aduersi / idq; graue
⁊ acerbū putetur / ita feras / vt nihil p̄ter naturā acci
disse putes / cum legeris / nudus suz natus nudus exi
bo / que dominus dedit / dñs abstulit . ⁊ vtiq; ⁊ suos
amiserat . ⁊ facultates . seruesq; in omnibus personā
sapiētis ⁊ iusti / sicut ille seruauit qui ait / sicut domi
no placuit / ita factum est / sic nomen domini benedic
tum . ⁊ infra . sicut vna insipientium mulieruz locuta
es / si bona suscepimus de manu dñi / que mala sunt
non sustinebimus?

Non est igitur mediocris / nec discreta a ceteris
animi fortitudo / que bellum cum virtutibus gerat .
sed que sola defendat ornamenta virtutuz omnium .

⁊ iudicia custodiat. ⁊ que inexpiabili prelio / aduer-
 sus omnia vitia decernat. inuicta ad labores fortis
 ad pericula. rigidior aduersus voluptates. dura ad
 uersus illecebras / quib⁹ aurē deferre nesciat / nec (ut
 dicit⁹) que dicat. pecuniā negligat. auaritiā fugiat /
 tanq̄ labem quandā / que virtutem effeminet. Nihil
 enim tam cōtrariū fortitudini q̄ lucro vinci. Freqn-
 ter pulsus hostib⁹ / inclinata in fuga aduersariorum
 acie / dū exuuis cesoz capitē pliator / iter ipos quos
 strauit miserādos occubuit. ⁊ triūphis suis deiecte le-
 giones dū spoliis occupant / hostem ī se reuocauerūt
 qui fugerat. Fortitudo igit⁹ / tā immanē pestem repel-
 lat ⁊ pterat nec temptet cupiditatibus. nec frangā-
 tur metu. quia virtus sibi cōstat / ut fortiter oīa per-
 sequat vitia / tanq̄ virtutis venena. Iracundiā ve-
 lut quibusdā ppulset armis / que tollat cōsiliū / ⁊ tā
 q̄ egritudinē vitet. Glorie quoq̄ caueat appetentiā.
 que frequenter nocuit / immoderatus expectata. semper
 aut vsurpata. Sicut horū / sancto Job vel in virtute
 defuit / vel in vicio obrepit. Sūo laborē egritudinis
 frigoris / famis / perculit. Sūo despexit salutis pericu-
 lum. Nunquid rapinis / diuitie coaceruare / de quib⁹
 tāta inopibus affluebāt. Nunquid auaritia / cēsus / aut
 voluptatis studia / cupiditatesq̄ excitauit. Nunquid
 triū regū iniuriosa cōtentio / vel feruorū contumelia
 in irā excussit. Nunquid gloria / sicut leuez exulit / qui
 imprecabat grauiā sibi / si vnq̄ vel nō voluntariā
 celauerit culpā / vel reuerit⁹ esset multitudinē plebis /
 quo minus ānunciaret eā in cōspectu oīm. Neq̄ enī
 cōsentanee sunt vitis virtutes. sed sibi cōstant. Suis
 igit⁹ tam fortis / q̄ sanctus Job. Cui Secundus adiu-
 dicari potest / qui parem vix reperitur.

Capitulum decimum Tres habens partes.

Sed fortasse aliquos bellica defixos gloria tenet
ut putent solam esse prelialem fortitudinem. et
ideo me ad hec deflexisse / quia illa nostris defor. Quod
fortis Iesus naue / ut vno prelio quinque reges cap-
tos sterneret cum populis suis? Deinde cum aduersus
Gabaonitas surgeret prelium / et vereretur / ne nox impe-
diret victoriam / magnitudine metus et fidei clamauit
Stet sol. Et stetit / donec victoria consummaret. De-
deon in trecentis viris / de ingenti populo / et acerbo
hoste reuexit triumphum. Jonathan adolescens / virtu-
tem fecit in magno prelio. Suid de Machabeis loquar?
Sed prius de populo dicam patrum. qui cum essent parati
ad repugnandum pro templo dei et pro legitimis suis
dolo hostium die lacessit sabbati / maluerunt vulne-
ribus offerre nuda corpora / quam repugnare. ne viola-
rent sabbatum. Itaque omnes leti se morti obtulerunt.
Sed Machabei considerantes / quod hoc exemplo gens om-
nis posset perire / sabbato etiam ipsi cum in bellum pro-
carent / vlti sunt innocentium necem fratrum suorum. unde
postea simulatus Rex Antiochus / cum bellum accederet
per duces suos / Lisyam / nichanorem / Gorgiam / ita cum
Orientalibus suis / et Assyriis attritus est cepuis / ut
quadraginta et octo milia in medio campi / a tribus
millibus prosternerent. Virtutem ducis Jude Macha-
bei / de vno eius milite considerate. Namque Eleasarum / cum
supereminentem ceteris elephantem lorica vestitum re-
gia aduerteret / arbitratus quod in eo rex esset / cursu
concitus in medium legionis se proripuit. et abiec-
to clipeo utraque manu interficiebat bestiam. atque intravit
sub eam. et subiec-
to gladio / interemit eam. Itaque cadens
bestia / oppressit Eleasarum. atque ita mortuus est.

Quanta igitur virtus animi / primo ut mortem non time-
 ret / deinde ut circumfusus legionibus inimicorum / inco-
 fertos raperet hostes / mediis penetraret agmen / et com-
 tempta morte ferocior / abiecto clipeo utraque manu
 vulnerate molem bestie subiret / ac sustineret / post in-
 tra ipsam succederet / quo pleniore ferret ictu / cuius ru-
 ina / inclusus magis quam oppressus / suo est sepultus tri-
 umpho? Nec fefellit opinio virum. Quis regius fefelle-
 rit habitus. Tanto enim virtutis spectaculo defixi ho-
 stes / inermem occupatum incurfare non ausi / pro casum
 ruentis bestie / si trepidauerunt / ut impares se omnes
 unius virtuti arbitrarent. Demque Rex Antiochus
 Lisye filius / qui centum viginti hominum milibus arma-
 tus venerat / et cum triginta duobus elephantis / ita ut
 ab ortu solis per singulas bestias velut montes qui
 dum armorum corusco tanquam lampadibus argentibus re-
 fulgerent / unius territus fortitudine pacem rogauit.
 Itaque Eleasar heredem virtutis sue pacem reliquit
 Sed hec triumphatorum sint.

Verum quia fortitudo non solum secundis rebus / sed
 etiam aduersis probatur / spectemus Iude machabei exitum
 Is enim post victum Nichanorem regis Demetrii ducem
 securior / aduersus viginti milia exercitus regis / cum
 nonagenis viris bellum aduersus / volentibus his cedere /
 ne multitudine opprimerentur / gloriosam magis mor-
 tem quam turpem fugam suavit. ne crimen (inquit) nostre re-
 linquamus glorie. Itaque commisso prelio / cum a primo
 ortu die i vesperam dimicaret / dextere cornu quo vali-
 dissimam manum aduertit / hostium aggressus facile auertit
 Sed dum fugientis sequebatur a tergo / vulneri locum prebuit. Ita
 gloriosorem triumphis locum mortis inuenit. Quid ionathas fratrem
 eius attexamus / qui cum parua manu aduersus exercitus regios

pugnans / desertus a suis / et cum duobus tantum relictus / repa-
rauit bellum / auerit hostem / fugitantes suos ad societatem
reuocauit triumphum habens fortitudinem bellicam / in quo
non mediocri honesti ac decori forma est / quod mortem ser-
uituti proferat ac turpitudini / Suid autem de martirum di-
cenda passionibus / Et bene longius uagetur / num minorem
de superbo rege antiocho machabei pueri reuexerunt tri-
umphum / quam parentes proprii / Si qui tamen illi armati / isti si-
ne armis uicerunt . Stetit inuicta septem pueros chorus
regis cincta legionibus . Defecerunt supplicia / cesserunt
terrores . non defecerunt martires . Alius corum capitis
exitus / speciem mutauerat / uirtute auxerat . Alius lin-
guam iussus amputandam proferre / respondet . Non solos
dominus audit loquentes / qui audiebat ad Moysen tacentem .
Plus audit tacitas cogitationes suorum / quam voces omnium
Linguae flagellum times / flagellum sanguinis non times /
Habet et sanguis uocem suam / qua clamat ad deum . sicut
clamauit in abel . Suid de matre loquar / que spectabat
leta filiorum / quot funera tot trophea / et morientium uo-
cibus tanquam psallentium cantibus delectabat / pulcher-
rimam uentris sui cytharam in filiis cernens / et pietatis
armoniam omni lyre numero dulciorem / Suid de Pi-
mis loquar / qui ante palmam uictorie acceperunt / quam sen-
sum nature / Suid de sancta agneta / que in duarum ma-
ximarum rerum posita periculo . castitatis et salutis / ca-
stitatem protexit / salutem cum immortalitate commutauit /
Non pretereamus etiam sanctum Laurentium . qui cum vi-
deret Sixtum episcopum suum ad martirium duci / flere cepit
non passionem illius / sed suam remansionem . Itaque his
uerbis appellare cepit . Quo progredieris sine filio
pater / Quo sacerdos sancte sine diacono properas
tuo / Numquam sine ministro sacrificium offerre consueuerat

Quid in me ergo displicuit pater? Nū degenerē p̄ba
 ſi? Experire certe/ utrū idoneū miniſtrū elegeris. Cui
 cōmiſiſti dñici ſanguinis cōſecratione/ cui cōſummā
 dñi cōfortiū ſacramentoz/ huic ſanguinis tui cōfor
 tiū negas. Vtce ne periclitet iudiciū tuū duz fortitu
 do laudat. Abieccio discipuli detrimentū eſt magiſtri
 Quid q̄ illuſtres preſtātesq; viri / diſcipulorū certa
 minibus / q̄ ſuis vincūt? Demq; abrahā filiū obtulit.
 Petrus Stephanū premisit. ⁊ tu pater / oſtēde in filio
 virtutem tuā. Offer quē erudiſti. vt ſecurus iudiciū
 tui comitatu nobili peruenias ad coronā. Tunc Six
 tus ait. Non ego te fili derelinquo ac deſero. ſed ma
 iora tibi debent certamīa. Nos quaſi ſenes / leuoris
 pugne curſum recipimus. te q̄ſi iuuenē / manet glorio
 ſior de tyranno triūphus. Adox venies. ſlere deſiſte.
 poſt triduuꝝ me ſequeris. Inter ſacerdotem ⁊ leuitā
 hic medius numerus decet. Non erat tuū ſub magi
 ſtro vincere / q̄ſi adiutorē quereres. Quid cōfortium
 paſſionis mee expetis? Totam tibi hereditatē eius di
 mitto. Quid p̄ſentiā meā requiris? Infirmi diſcipuli
 magiſtrū precedāt. fortes ſequantur. vt vincāt ſine
 magiſtro / qui nō indigent magiſterio. Sic ⁊ Helias
 Helieū reliquit. Tibi ergo cōmendo noſtre virtutis
 ſucceſſionē. Talis erat cōtentio digna ſane. de qua cer
 tarent ſacerdos ⁊ miniſter / quiſ prior pateretur pro
 Chriſti nomine. In fabulis ferūt tragicis / excitatos
 theatri magnos eſſe plauſus / cū ſe Hilades Dreſtem
 diceret / Dreſtes (vt erat) Dreſtē ſe eē aſſeueraret. ille
 vt p̄ Dreſte necaret / Dreſtes ne Hiladē p̄ ſe pateret
 necari. S; illis nō licebat viuere / q; vterq; eēt parici
 diū re9. alter q̄ feciſſet. alter q̄ audiviſſet. Hic Laurē
 tiū ſanctū / ad hoc null9 vrgebat / niſi amor deuotōis.

Tamen post triouum ⁊ ipse / cum illuso tyranno im
positus super craticulaz exurerecur / affum est (inqt)
versa ⁊ māduca Ita vtruce ai / vincebat ignis naturā

Cauendum est reor / neou3 aliqui nimia glorie du
cunt cupiditate / insolentius abutantē potestatibus.
Et plerunq3 auersos a nobis animos genitliū / in stu
dia persecutionis excitent / atq3 inflāment ad iracun
diā. Itaq3 vt illi perseuerare possint ⁊ supplicia vin
cere / quātos perire faciunt? Prosperiendū etiā / ne ad
ulantib9 apertam9 aurē. Emolliri enī adulatōe / non
solū fortitudinis nō esse / sed etiam ignaute videt.

Capitulū vndecimū Duas habens partes.

Quoniam de tribus virtutibus diximus / restat
vt de quarta virtute dicamus. que temperācia
ac modestia vocatur. In qua maxime tranquillitas
animi / studiū mansuetudinis / moderationis gratia /
honesti cura / decoris cōsideratio / spectat ⁊ querit.

Ordo igitē quidam vite nobis tenēdus est. vt a ve
recundia / prima quedā fundamenta ducantē. que so
cia ac familiaris est mentis placiditati / proteruiam
fugitās / ab omni aliena luxu / sobrietatem diligit. ho
nestatem fouet. decorū illud requirit. Sequatē conuer
sationis electio. vt adiungamur pbatissimis quibus
q3 senioribus. Nāq3 vt equaliū vsus dulcior / ita se
nū tutior est qui magisterio quodaz ⁊ ductu vite / co
lorat mores atolefcentium / ⁊ velut murice probita
tis inficit. Namq3 si hi qui sunt ignari locorum / cuz
solleribus viarum iter adoriri gestiunt / quantoma
gis atolefcentes cum senibus debent nouum sibi iter
vite aggredi / quo minus errare possint. ⁊ a vero
tramite virtutis deflectere. Nihil enim pulchrius /
q3 eosdem ⁊ magistros vite / ⁊ testes habere.

Suerendū etiam in omni actu / quō personis / tempo
 ribus conueniat atq; etatibus / quō etiā singulorum
 ingenis sic ac commodū. Sepe enim quod alterū de
 cet alterū nō decet. Aliud iuueni aptū. aliud seni. Ali
 ud in periculis. aliud rebus secundis. Saltauit ante
 archā dñi Dauid. non Samuel. Nec ille reprehensus.
 sed magis iste laudatus. Mutauit vultum contra re
 gem. cui nomen Achis. At hec si remota fecisset formi
 dine quo minus cognosceretur / nequaquā leuitatis re
 p̄bensiōe carere potuisset. Saul quoq; vallat⁹ choro
 prophetarū / etiā ip̄e prophetauit. ⁊ de solo quasi in
 digno memoratū est / ⁊ Saul inter p̄phetas. Unusq; s̄
 q; igit̄ suū ingeniu; nouerit. ⁊ ad id se applicet / quod
 sibi aptū elegerit. Itaq; prius quō sequatur cōsue
 ret. Non solum nouerit bona sua / sed etiā vitia cog
 noscat / equalem se iudicem sui p̄beat / vt bonis inten
 dat / vitia declinet. Alius distinguende lectioni apti
 or / alius psalmo gratior / alius exorcisandis qui ma
 lo laborant spiritu sollicitior / alius sacrario oportu
 nior habet. hec omnia spectet sacerdos. ⁊ quod cuiq;
 congruat / id officii deputer. Suo etenim vnūquēq;
 suū ducit ingeniu / aut quod officium decet / id maiore
 implet gratia. Sed id cū in omni vita difficile sit / tñ
 in nostro actu difficilimū est. Amat enī vnusquisq;
 sequi vitā parentū. Deniq; pleriq; ad militiā ferunt /
 quorū militauerunt parentes. alii ad actiones diuer
 sas. In ecclesiastico vero officio nil rari⁹ iuenias / q̄
 eū qui sequat̄ institutū patris vel quia grauis deter
 ret actus / vel quia in librica etate difficilior abstine
 tia / vel quia alacri adolestētie videt̄ vita obscurior
 ⁊ ideo ad ea cōuertunt̄ studia / que plausibilia ar
 bitrant̄. Presentia quippe plures / q̄ futura p̄ferūt.

Illi autem presentibus/nos futuris militamus. unde
quo prestantior causa/eo debet esse cura attentior.

Capitulum duodecimum Duas habens partes.

Teneamus igitur verecundiam. et eam que totius
vite ornatum attollit modestiam. Non enim medio
cre est/rebus singulis modum seruare/atque impartire
ordinem. in quo vere preluet illud quod decorum dicitur
quod ita cum honesto iungitur/ut separari non queat. Si
quidem et quod decet/honestum est/et quod honestum est/de
cet. ut magis in sermone distinctio sit/quam in virtute
discretio. Differre enim ea inter se/in telligi potest. ex
plicari non potest.

Et ut conemur aliquo eruere distinctionis/ bone
stas velut bona valitudo est/et quedam salubritas est
corporis. decet autem tanquam venustas et pulchritudo. Si
cut ergo pulchritudo supra salubritatem ac valitudi
nem videtur excellere/et tamen sine his esse non potest/ nec villo
separari modo. quam nisi bona valitudo sit/pulchritu
do esse ac venustas non potest/ sic honestas decorum illud i
se continet/ut ab ea profectum videatur. et sine ea esse non
possit. Velut salubritas igitur totius operis actusque no
stri/honestas est et sicut species/est decorum. quod cum
honestate confusum/opinione distinguitur. Nam et si in
aliquo videatur excellere/tamen in radice est honestatis. sicut
flore precipuo. ut sine ea decidat. in ea floreat. Quid
est enim honestas / nisi que turpitudinem quasi mor
tem fugiat? Quid vero inhonestum/nisi quod ardi
tatem ac mortem afferat? Virente igitur substantia
virtutis / decorum illud tanquam flos emicat. quia ra
dix salua est. At vero propositi nostri radice vitio
sa / nihil germinat. Habes hoc in nostris aliquato
expressius. Dicit enim David / dominus regnavit.

decorem induit. Et apostolus ait. Sicut in die/hone
ste ambulate. quod grece dicitur Eustomos. Hoc autē
proprie significat/bona habitudo. bona species. De
ergo primū hominem euz conderet/bona habitudine
bona membrorū compositione formauit/7 optimam
ei speciem dedit. remissionem non dederat peccatorū.
Sed postea q̄ renouauit eum spiritu/7 infudit ei gra
tiam/qui venerat in serui forma. 7 in hominis specie
assumpsit decorem redemptionis humane. Et ideo di
cit propheta. dñs regnauit. decorem induit. Deinde
alibi dicit. Te decet hymnus deus in syon. hoc est di
cere/honestū est/ut te timeamus/te diligamus/te pre
cemur/te honorificemus. Scriptū est enī. Omnia ve
stra honeste fiant. Sed possumus 7 hominē timere. di
ligere. rogare. honorare. Hymnus specialiter deo di
citur. Hoc tanq̄ excellentius ceteris credere est decoꝝ
quod deferimus deo. Mulierez quoq; in habitu orna
to orare conuenit. s; specialiter eam decet orare vela
tam. 7 orare promittentem castitatem cum bona con
uersatione.

Capitulū tredecimū Tres habens partes.

Est igitur decorū quod preeminet. cuius diuisio
gemina est. Nā est decorū quasi generale/ quod
per vniuersitatez fundit honestatis. 7 quasi in toto
spectat corpore. Est etiā speciale/qd ī parte aliq̄ emi
net. Illud generale/ita ē/ac si equabile formā/atq; vni
uersitatē honestatis/in ōni actu suo habeat cōtinen
tem. cū omnis sibi eius vita consentat. nec in/ulla aliq̄
re discrepat. Hoc speciale/tum aliquem actum in suis
habet virtutibus preeminentem. Simul illud aduer
te / q̄ 7 decorum est / secundum naturam viuere. secū
dum naturā tegere. 7 turpe est/quod sit extra naturā

Aut enim apostolus quasi interrogans / decet mulierem non
velatam orare deum? Nec ipsa natura docet nos. Quod
vir quidem si comam nutriat / ignominia est illi. quam com-
tra naturam est. Et iterum dicit. Mulier vero si capillos
habeat / gloria est illi. Est enim secundum naturam / quam
quidem capilli pro velamine sunt. Hoc est enim natura
le velamen. Personam igitur et speciem / nobis natura ipsa
dispensat / quam seruare debemus. ut in aequo et innocentiam cu-
stodire possimus. nec acceptam / nostram malitiam mutare.

Habes hunc decorem generalem / quia fecit deus mun-
di istius pulchritudinem. Habes et per partes. quia cum
faceret deus lucem et diem / noctemque distingueret / cum
conderet celum / cum terras et maria separaret / cum solem
et lunam et stellas constitueret lucere super terram / pro-
bavit singula. Ergo decorum hoc / quod in singulis mun-
di partibus elucebat / in vniuersitate respicendum. sicut
probat. Sapientia dicens. Ego eram cui applaudebat
cum letaretur orbe perfecto. Similiter ergo et in fabri-
ca humani corporis / grata est vniuscuiusque membri
portio. Sed plus in commune compositio membrorum apta
delectat / quod ita sibi quadrare et conuenire videantur.

Siquis igitur equalitatem vniuersae vite / et singularium
actionum motos seruet / ordinem quoque / et constantiam di-
ctorum atque operum / moderationemque custodiat / in eius
vita decorum illud excellit / et quasi in quodam speculo
elucet. Accedat tamen suavis sermo. ut conciliet sibi affec-
tum audientium gratumque se vel familiaribus vel civibus / vel
si fieri potest omnibus prebeat. neque adulantem se /
neque adulandum cuiusque exhibeat. Alterum enim callidi-
tatis est. vanitatis alterum. Non despiciat quod
de se vnusquisque / et maxime vir optimus sentiat.
hoc enim modo discit bonus. deferre reuerentiam.

Etiam neglegere bonum
conclusionis est. quod
in neglegentia. Ceterum
liber. et colerandus
solum se cauetur. Ita
in quibus est appetit
pete impetu vnde gra
pete. prius. Non m
atque nature est. Cui
tu. Altera in ratione
liber obediunt. sicut
lo magisterio exco
at. ut bene dominat
mus esse. ne quod et
quod omnino. cuius
solum recedere. Neus em
reducitur in ab obus
in quo possumus nos
tore in omni appetit
liberatus est lege nature
fuculatoris est ita p
curat ratione. neq
atque excludat. eaq
elle constantia. redit
pria. Perturbat em
pente. et itaque offera
ne illa sentit aunge n
vnde plerique non solum
solum est inflamma
tore. gallefit timore.
pne letitia. Nec cum
quodam censura. graue

Nam negligere bonorum iudicia/vel arrogantie/vel
 dissolutionis est. quoz alterū superbie ascribit. alte
 rū negligentie. Caucaat etiā motus animi sui. Ipse enī
 sibi: et obseruandus et circūspiciendus ē. et ut aduer
 sum se cauendū/ita etiā de se tuendus. Sunt enī motū/
 in quibz est appetitus ille/qui quasi quodā prorūm
 pit impetu vnde grece horne dicit/ qd vi quodā se re
 pēte p̄ripiat. Nō mediocris in his/vis quōdam animi
 atq; nature est. Sive nū vis gemina ē. Vna in appeti
 tu. Altera in ratione posita. que appetitū refrenet. et
 sibi obedientē p̄stet. et ducat quo velit. et tanq̄ sedu
 lo magisterio edoceat/quid fieri/ quid vitari oportet
 at/vt bone dominatrici obtēperet. Solliciti enīz debe
 mus esse/ne quid temere/aut incuriose geramus. aut
 quicq̄ omnino/ cuius probabilem nō possumus rati
 onem reddere. Actus enī nostri causa/ et si nō omnibus
 redditur/tū ab omnibus examinatur. Hec vere habemus/
 in quo possumus nos excusare. Nā si vis quēdā na
 ture in omni appetitu sit / tū idem appetitus rationi
 subiectus ē lege nature ipsi. et obedit ei. Vnde boni
 speculatoris ē/ita p̄tendere animo/ ut appetitus neq;
 p̄currat ratione/neq; deserat. ne p̄currendo perturbet
 atq; excludat. eāq; deserendo/destituat. Perturbatio
 tollit cōstanciā. destitutio p̄dit ignaviā/ accusat pi
 griciā. Perturbat enī mente/latius se ac lōgius fūdit
 appetitū. et tāq̄ efferato ipetu/frenos rōis nō suscipit
 nec illa sentit aurige moderamiā/quibz possit reflecti
 Vnde plerūq; nō soluz animus exagitat/ amittit ra
 tio/ sed etiā inflammat vultus vel iracūdia vel libi
 dine. pallefcit timore. voluptate se nō capit. et nimia
 gestit letitia. Hec cum fiunt/abūicitur illa naturalis
 quedam censura/grauiasq; morum. nec teneri p̄t illa

que in rebus gerendis atq; cōsiliis / sola p̄ autoritatē
suā / ⁊ ad illud quod deceat tenere constantiā . Graui
or autē appetitus ex indignatione nimia nascit̄ . quaz
accepte plerūq; accendit iniurie dolor . De quo satis
nos p̄ salmi quē in prefatione posuimus precepta in
struūt . Pulchre autē ⁊ hoc accidit / vt scripturi de Of
ficiis / ea prefationis nostre assertōne vteremur / que
⁊ ista ad Officiū magisterium pertineret .

Capitulū decimūquartū Duas habens partes .

Sed quia supra (vt oportebat) prestinximus
quēadmodum vnusquisq; cauere possit / ne exci
tet̄ accepta iniuria / verētes ne prefatio plixior fie
ret / nunc de eo vberius disputandū arbitror . Locus
enim opportunus ē / vt in partibus temperatiē dica
mus / quēadmodū reprimat̄ iracundia . Tria itaq; ē
genera hominū iniuriam accipientū / in diuinis scrip
turis demonstrare volumus si possumus . Vnū est eo
rum quibus peccator insultat / cōiuriat̄ in nequitias
his quia deest iustitia / pudor crescit / auget̄ dolor .
Horū similes / plurimi de meo ordine . de meo numero
Nam mihi infirmo / si quis iniuriā faciat / forsitā (li
cet infirmus) donem iniuriā meam . Si crimen obici
at / nō sum tantus / vt sim cōtētus conscientia mea /
etiā si me eius obiecti alienū nouerim . sed cupio ablu
ere ingenii pudoris notā tanq̄ infirmus . Ergo oculo
lum pro oculo / ⁊ dentē pro dente exigo . ⁊ cōiuriū cō
uitio rependo . Si vero is sum qui proficiā / ⁊ si non
dum perfectus / nō retorqueo cōtumeliā . Et si ifluat
ille conuitiū / ⁊ inundet aures meas contumelus / ego
taceo . ⁊ nil respondeo . Si vero perfectus sum (ver
bi gratia loquor . Nam veritate infirmus sum) Si
ergo perfectus sum / benedico maledicentem .

sicut benedicebat et Paulus. qui ait. *Maledicamur. et benedicimur.* Audierat enim dicentē / diligite inimicos vestros. orate pro calūmiantibus et persecuentibus vos. Ideo autē Paulus persecutionē patiebat / et sustinebat quia vincebat et mitigabat humanū affectū. proposita mercedis gratia. ut filius dei fieret / si dilexisset inimicū. Tūc et sanctū dauid in hoc quoque genere virtutis imparē Paulo nō fuisse edocere possumus. Sui primo quidē / cū malediceret ei filius Gemi / et crimina obiceret / tacebat / humiliabat / et silebat a bonis suis. hoc est honorū operū cōscientia. Deinde expetebat maledici sibi / quia maledicto illo / diuinā acquirebat misericordiā. Vide autē quōdā humilitatem / et iustitiam / et prudentiā emerente a dōno gratie reseruauerit. Primo dixit / ideo maledicit mihi / quia dñs dixit illi / ut maledicat. Habes humilitatē. quia ea que diuinitus imperant / equanimiter quasi seruul⁹ ferenda arbitrabat. Iterū dicit. Ecce filius meus / qui exiit de ventre meo / quirit animā meā. Habes iustitiam. Si enim a nostris grauiora patimur / cur indigne ferimus / que inferuntur ab alienis? Tertio ait / dimitte illū ut maledicat. quā dixit illi dñs / ut videat humiliationem meā. et retribuat mihi dominus pro maledicto hoc. Nec iam solum conuulsiōem pertulit / sed et lapidationem et sequentem / illesum reliquit / quin etiam post victoriam petenti veniam libenter ignouit. Quod ideo inferui / ut euangelico spiritu / secundum dauid non solus iofensum / sed gratum fuisse conuulsiōi docerem. et delectatum potius / quā exasperatum iniuriis / pro quibus mercedem sibi reddendam arbitrabatur.

Sed tamen quāuis perfectus / atque perfectiora querebat. Incalescebat iniurie dolore quasi homo.

sed vincebat quasi bonus miles. tolerabat quasi athleta fortis. Patientie autem finis. promissorum est expectatio. Et ideo dicebat. Notum fac mihi domine finem meum. et numerum dierum meorum. / quis est. ut sciam quid desit mihi. Finem illum querit promissorum celestium. vel illum quoniam unusquisque surget in suo ordine. primitie Christus. Deinde hi qui sunt Christi. qui in adventu eius crederunt deinde finis. Tradito enim regno deo et patri. et evacuatis omnibus potestatibus (ut apostolus dixit) perfectio incipit. Hic ergo impedimentum. Hic infirmitas etiam perfectorum. illic plena perfectio. Ideo et dies illos requirit vite eterne qui sunt. non qui pretereunt. ut cognoscat quid sibi desit. que terra sit repromissionis. / perpetuos fructus ferens. que prima apud patrem mansio. que secunda. et tertia. in quibus pro ratione mentorum unusquisque requiescat. Illa igitur nobis expectanda. in quibus perfectio. in quibus veritas est. Hic umbra. hic imago illic veritas. Umbra in lege. imago in euangelio. veritas in celestibus. Ante agnum offerebat. offerebatur vitulus. nunc Christus offert. Sed offert quasi homo. quasi recipiens passionem. et offert se ipse quasi sacerdos ut peccata nostra dimittat. Hic in imagine. ibi in veritate. / ubi apud patrem pro nobis quasi advocatus interueni. Hic ergo in imagine ambulamus. in imagine videmus. illic facie ad faciem. / ubi plena perfectio. quia perfectio omnis in veritate est. Ergo dum hic sumus. / seruemus imaginem. ut ibi perueniamus ad veritatem. Sit in nobis imago iustitie. sit imago sapientie. qui a veniet ad illum diem. et secundum imaginem estimabimur. Non inueniat in te aduersarius imaginem suam. non rabiem. non furorē. In his enim imago nequitie est. Aduersarius enim diaboli. / sicut leo rugiens. querit quem occidat. quem deuoret.

Non inueniat auri cupiditatem. nō argenti aceruos
 non victorū simulacra. ne auferat tibi vocem liberta-
 tis. Vox enim libertatis illa est/ vt dicas. Veniet hu-
 ius mundi princeps. ⁊ in me inueniet nihil. Itaq; si
 securus es/ q; in te nihil inueniat/ cum venerit perfru-
 tari/ dices illud quod dixit ad Laban Jacob patriar-
 cha. Cognosce/ si quid tuorū est apud me. Adrito be-
 atus Jacob. apud quē nil Laban suū potuit reperire
 Abscōderat enim Rachel simulacra deorū eius/ aurea
 ⁊ argentea. Itaq; si Sapiētia/ si fides/ si cōtempus
 seculi/ si gratia tua abscōdat omnē perfidiā/ beatus
 eris. quia nō respicias inuauitates. ⁊ insanias falsas
 An mediocre est tollere vocē aduersario/ vt arguēdi
 te nō possit habere autoritatē? Itaq; / qui nō respicit
 inuauitates/ nō conturbat. Cui enim respicit/ cōtur-
 bat ⁊ vanissime quidē. Quid ē enim cōgregare opes/
 nisi vanum? quia ca duca q̄rere/ vanū est satis. Cum
 aut cōgregaueris/ quis sciat an possidere liceat tibi?
 Nōne vanū est. vt mercator noctibus ac diebus con-
 ficiat iter/ quo aggregare possit thesauri aceruos/ mer-
 ces cōgreget/ conturbet ad preciū ne forte minoris vē-
 dat q̄ emerit/ ancupet locorū precia/ ⁊ subito/ aut lo-
 trones in se inuidia famose negociationis excitet/ aut
 non expectatis serenioribus flatibus/ dū lucrū que-
 rit/ in naufragium impatiens more incidat? An non
 cōturbat etiā ille vane/ qui summo labore coaceruat
 qd̄ nesciat cui heredi relinq̄t? Sepe qd̄ auar⁹ summa
 cōgesserit sollicitudinē/ p̄cipiti effusidē dilacerat heres
 luxurios⁹. ⁊ diu q̄sita/ turpis eluo p̄ntiū cec⁹/ futuri
 iprouit⁹/ qd̄ā absorbet voragine. Sepe etiā sperat⁹
 successor inuidiā partite acq̄rit hereditatis. ⁊ celeri obi-
 tu: extraneis auidē successionis trāscribit cōpendia.

Quid ergo vane araneā texis / que inanis ⁊ sine fruc-
tu est / ⁊ tanq̄ casses suspendis inutiles diuitiarū co-
pias? Que q̄si fluant / nihil p̄sunt immo exuūt te ima-
ginē dei. ⁊ induūt terreni imaginē. Si tyrāni aliquis
imaginē habeat / nōne obnoxius ē damnationi? Tu de
pontis imaginē eterni imperatoris. ⁊ erigis in te ima-
ginē mortis. Ecce nagis de ciuitate anime tue imagi-
nē diaboli. ⁊ attolle imaginē Christi. hec in te fulge-
at. in tua ciuitate / hoc est in anima / resplendeat. que
obliterat victorū imagines. De quib⁹ dauid ait. Do-
mine in ciuitate tua / ad nihilum deducis imagines eo-
rū. Cū enī p̄uixerit hierusalē dñs ad imaginē suam
tunc aduersariorum omnis imago deletur.

Capitulū decimūquintū Quattuor habēs partes.

Quod si euangelio dñi etiā populus ip̄e ad despi-
cientiā opum infortunatus atq; institutus ē / quā-
tomagis vos leuitas oportet terrenis nō teneri cupi-
ditatibus / quorū deus portio est. Nā cū diuideret
a Moysē possessio terrena populo patrū / excepit le-
uitas dñs a terrene possessionis cōsortio / q̄ ip̄e illis
eēt funiculus hereditatis. Vñ ait dauid. Dñs pars he-
reditatis mee / ⁊ calicis mei. Deniq; sic appellat leui-
ta ip̄e me⁹. vel ip̄e p̄ me. Magnū ergo mun⁹ ei⁹ / vt
de eo dñs dicat / ip̄e meus. Vel quēadmodum petro
dixit / de statere in ore piscis reperto / dabis his pro-
me ⁊ te.

Inde ⁊ apostol⁹ cum ep̄m dixisset debere esse sobri-
um / pudicum / ornatum / hospitem / docibilem / non
auarū / nō litigiosū / domus sue bene prepositum / ad-
didit / diacones similiter oportet esse graues. non
biligues nō multo vino deditos. nō turpe lucrum sec-
tantes. habentes misterium fidei in conscientia pura.

Et si aut probent
non habentes. Noue
aliter fit a vno
fiteat. nō solum
Deet eni actui q̄
exstimatione ne
stri altari. Cōg
o dñm veneret
dñi vbi mīca p
De castimon
pena permit
ē nō terrare cōiug
monē. Sicut plerū
mūteratū cōiugū
nis erogantū impo
deesse nō soleat si l
Seco intelligere debe
nō p̄ lex aboler nō
est. Sicut culx est
legis est in cōiugio
cor esse vituatiōis
p̄offensū aut ebt
nec vllō cōiugali co
regri corpore inco
cōsortio coniuga
Sicut eo nō pre
leis / cum ministe
filios susceperunt
quanto per intern
Examen castificat
aut monū. vt ad sa
nō testamento legim

Et hi autē probent̄ primū. ⁊ sic ministrent/ nullū cri-
men habētes. Nouertim⁹ quāta ī nobis requirāt. vt
abstinēs sit a vino minister dñi. vt testimonio bono
fulciat̄. nō solū fideliū/ s; etiā ab his qui foris sunt.
Decet enī actū operūq; nostroz/ testē esse publicam
existimatiōē. ne deroget̄ muneri. vt qui videt mini-
strū altaris/ cōgruis ornatū virtutib⁹/ autorē p̄dicz
⁊ dñm veneret/ qui tales seruos habeat. Laus enī
dñi/ ubi mūda possessio/ ⁊ inocens familie disciplina.

De castimonia autē quid loquar/ qm̄ vna tm̄/ nec re-
petita permittit̄ copula? Et in ip̄o ergo cōiugio lex
ē/ nō iterare cōiugiū. nec secūde cōiugis sortiri cōiun-
ctiōē. Quod plerisq; mirū videt̄/ cur etiā an̄ bap-
tis- mū/ iterati cōiugiū ad electionē numeris ⁊ ordinatio-
nis p̄rogatiuā impedimenta generent̄/ cū etiā delicta
obesse nō soleāt/ si lauacri remissa fuerint sacramēto.
Sed intelligere debemus/ quia bap- tismo culpa dimit-
ti p̄t. lex aboleri nō p̄t. In coniugio/ nō culpa/ s; lex
est. Quod culpe est igit̄/ in bap- tismate relaxat̄. quod
legis est in cōiugio/ nō soluit̄. Sūo autē potest hortā-
tor esse vtiuitatis. qui ip̄a cōiugia frequentauerit?
Inoffensuz autē exhibendū/ ⁊ immaculatū ministeriū
nec ullo cōiugali cetu violandū cognoscitis/ qui in
tegrī corpore/ incorrupto pudore/ alieni etiā ab ip̄o
cōsortio coniugali/ sacri misterii gratiam recepistis.
Quod eo nō preterii/ quia in plerisq; abdicioribus
locis/ cum ministerium gererent/ vel etiam sacerdotiū
filios susceperunt. ⁊ id tanq̄ vsu veteri defendunt.
quando per interualla dierum sacrificium deferebat̄
Et tamen castificabatur etiam populus per biuuium
aut triuuiū. vt ad sacrificiū pur⁹ accederet. vt ī vete-
ri testamento legimus. ⁊ lauabat vestimenta sua.

Si in figura tāta obseruātia/quāta in veritate? Dis
ce sacerdos atq; leuita/ q̄o sit lauare vestimenta tua.
vt mundoū corp⁹/ celebrādis exhibeas sacramētis. Si
popul⁹ sine ablutōe vestimētoꝝ suoz. phibebat accē
dere ad hostiā suā/ tu illoꝝ mēte/ pariter ⁊ corpore/
audes ꝑ aliis supplicare/ audes ꝑ aliis ministrare?

Non mediocre officiū leuitaz/ de quib⁹ dicit dñs
Ecce eligo leuitas de medio filioꝝ israhel/ pro dī pri
mo genito aperiente vuluā in filius israhel. redēptio
nes eoz/ erunt isti. ⁊ erūt mihi leuite. Adibi enī sancti
ficauī primogenitū i terra egypti. Cognouim⁹/ quia
nō inter ceteros leuite computant⁹ sed dōibus ꝑferun
tur/ qui eligunt⁹ ex dōibus. ⁊ sanctificant⁹ vt primoge
nita fructuū atq; primitie. que dño deputant⁹. i qui
bus est votoꝝ solutio/ ⁊ redemptio peccatorū. Non
accipies eos (inquit) inter filios israhel. ⁊ cōstitues
leuitas super tabernaculū testimonii/ ⁊ super dīa va
sa ei⁹ astare/ ⁊ super ea q̄cunq; sunt in eo. Iꝑi tollāt
tabernaculū/ ⁊ dīa vasa eius. ⁊ iꝑi ministrēt in eo. ⁊
in circuitu tabernaculi castra iꝑi cōstituant⁹ ⁊ ꝑ mouē
do/ tabernaculū iꝑi deponāt leuite. ⁊ cōstituēdo castra
rursūm iꝑm tabernaculū iꝑi statuāt. Alienigena qui
cūq; accesserit/ morte moriat⁹. Tu ergo electus ex dñi
numero filioꝝ israhel. inter sacros fruct⁹ quasi pri
mogenit⁹ estimat⁹. ꝑposit⁹ tabernaculo/ vt ꝑtendas
i castris s̄c̄t̄itatis ⁊ fidei ad q̄ si alienigena accesserit
morte moriet⁹. posit⁹ vt operias archā testamētī. Nō
enī oēs alta misterioꝝ vidēt. q̄a operiūt a leuitis. ne
videāt q̄ videre non debēt. ⁊ sumāt q̄ seruare nō pos
sunt. Adoyes deniq; circumcisionem vidit sp̄nta
lem. sed operuit eā. vt in signo/ circumcisionem ꝑe
scriberet. Vidit ⁊ a sima veritatis ⁊ sinceritatis.

the passionem
sima veritate. C
niti immolatione
rium fira sue sub
quod cōmissum ē
est sapientie. con
quod est iustitie.
aris. quod est for
sōbriūm ꝑteses.
Quartus tract
nestorum inter se
tas tres continet.
Et virt
etia hi q
periore d
sapientia
quod manere nō p
menti aut Christi
pietie. vt Salom
ac timor dñi. Et le
ges proximū aut
officia in societate
mi illud decorū est
mētē tā q̄ nihil
ueris auctori reb
adumeta hōim o
aut peccata/ aut of
te pater i vrb̄ mil
deligatū liberes. C
tūc amittere qui
Sed interuim
conuatio fit aut q

Vidit passionem dñi. Operuit a simis corporalibus /
 a sima veritatis. Operuit passionem dñi / agni vel vi
 tuli immolatione. Et boni leuiter seruauerunt miste
 rium fidei sue sub hoc tegmine. ⁊ tu mediocre putas /
 quod commissum ē tibi? Prima / ut alta dei videas. qđ
 est sapientie. deinde / ut excubias p̄ populo deferas.
 quod est iusticie. Castra defendas. tabernaculūq; tue
 aris. quod est fortitudinis. Te ipsum continentem ac
 sobrium prestes. quod est temperantie.

Quartus tractatus de comparatione duorum ho
 nestorum inter se. vnicum habet capituluꝝ / quod par
 tes tres continet.

Hec virtutū genera principalia / cōstituerūt
 etiā hi qui foris sunt. Sed cōmunitatis / su
 periorē ordinē q̄ sapientie / iudicauerūt. cū
 sapientia fundamentū sit / iusticia op̄ sit /
 quod manere nō p̄t / nisi fundamentū habeat. Funda
 mentū autē Christus ē. Prima ergo fides est. que ē sa
 pientie. ut Salomō dicit secus patrē. Initiū sapien
 tie timor dñi. Et lex dicit / diliges dñm deū tuū / dili
 ges proximū tuū. Dulchrū ē enim / ut gratiā tuā atq;
 officia in societate humani generis cōferas. Sed pri
 mū illud decorū est / ut quod habes p̄ciosissimū / hoc ē
 mētē tuā (q̄ nihil hēs p̄stantis) deo deputes. Cū sol
 ueris autori debitū / licet ut opera tua ī beneficētiā / ⁊
 adiūmēta hoīm cōferas. atq; op̄ feras necessitatibꝝ /
 aut pecūia / aut officio / aut etiā quocūq; mūere. qđ la
 te patet ī vrō misterio. Pecūia / ut subuenias. debito
 obligatū liberes. Officio / ut seruāda suscipias / q̄ me
 tuit amittere qui deponenda credidit. Officiū est igit̄

Sed interdum (cur depositū seruare. ac reddere.
 cōmutatio fit / aut t̄pe / aut necessitate ut nō sit officii

reddere quod acceperis. Ut si quis cōtra patriā/opē
barbaris ferēs/pecuniā apert⁹ hostis reposcat/ aut si
tūc reddas/ cū assit q̄ extorq̄at/ si furētū restituas/ cū
seruare nō q̄at/ si infantī gladiū depositū nō neget
quo se ille interimat/ nōne soluisse/ contra officiū est?
Si furto questita/ sciens suscipiat/ vt fraudet q̄ amise
rat/ nōne cōtra officiū est? Est etiā cōtra officiū non
nūq̄ promissum soluere. sacramentū custodire. vt be
rodes/ qui iurauit qm̄ quicq̄d petitus esset daret filie
berodiadis. ⁊ necem Joannis p̄stitit. ne p̄missum ne
garet. Nā de Iep̄te quid dicam/ qui imolauit filiam
suā/ que sibi victori prima occurrerat quo votū im
pleret quod spopōderat / vt quicquid sibi primū oc
currisset/ offerret deo? Melius fuerat nihil tale p̄mit
tere q̄ promissum soluere parricidio.

Hec quanti sit cōsiliū p̄spicere/ nō ignoratis. Et
ideo eligatur leuita qui sacrariū custodiat/ ne fallat
cōsilio/ ne fidē deserat/ ne mortē timeat / ne quid intē
perātus gerat. vt specie ip̄a grauitatē p̄ferat. nec so
lū animū/ sed etiā oculos cōtinentes habere quē deceat
ne vel ip̄e frōtem sobrietatis/ fortuit⁹ violet occurr⁹
Eū qui viderit mulierē ad cōcupiscendū eā/ iā adul
terauit eā in corde suo. Ita vt adulteriū/ nō solū fac
ti colluione/ sed etiā aspectus intēcione cōmittatur.
Magna hec videant. ac nimis seuera. sed in magno
munere nō superflua. qm̄ tanta est leuitarū gratia/ vt
de his Moyses in benedictionib⁹ diceret. Date leui
veros eius. date leui manifestos eius. date leui for
tem suffragiū sui. et veritates eius viro sancto/ quē
temptauerunt in temptationibus. maledixerunt su
per aquam contradictionis. Cui dicit patri suor ma
tri sue / non noui te / ⁊ fratres suos non cognouit /

filios suos abou
niti tū cōsentiat
nihil in corde col
suo verba eius cu
sicut confertur
suo non nouerunt
castitatis. puo
officiorū tēpora
tu aptum tempo
honestum est. fan
na est/ proponen
quis ergo manifest
nece domine vira
que vt gratiam pr

Ambrosii uocor
honesto Officiū
oris dicitur/ Qu

Secundus in que
sequendum beatam
vires diuinitate Tr

Tractatus pri
mi/ non corporis
quid afferre ualēt
capitula.

Capitulum prim

et filios suos abdicauit/hic custodiet uerba tua. et testa
mentum tuum obseruabit. Illi ergo ueri est et manifesti est/ quod
nihil in corde doli habeant. nihil fraudis occultent.
sed uerba eius custodiant. et in corde suo conferant/
sicut conferebat et Maria. qui suos parentes officio
suo non nouerint preferendos. qui uolutores oderint
castitatis. pudicitie uiscantur iniuriam. nouerint
officiorum tempora. quod maius/ quod minus sit. quod
tibi aptum tempore est. et ut id solum sequatur/ quod
honestum est. sane ubi duo honesta/ id quod honesti
us est/ preponendum putent. hi iure benedicti. Si
quis ergo manifeste iustitias dei/ incensum ponat/ be
nedic domine uirtutem ipsius. opera manuum eius sus
cipe. ut gratiam prophetice benedictionis inueniat.

Ambrosii doctoris eximii Liber primus in quo de
honesto/ Officiisque a fontibus quattuor honesti ex
oris differitur/ Finit feliciter.

Secundus in quo de utili/ Officiisque ad uitam com
sequendum beatam ualibus disputatur/ incipit. et in
duos diuiditur Tractatus.

Tractatus primus ostendens solas uirtutes ani
mi/ non corporis et externa que putantur bona / al
quid afferre utilitatis ad uitam beatam/ sex continet
capitula.

Capitulum primum duas habens partes.